

PROJE RAPORU

TR72/23/TD/0008

HÜRMETÇİ SAZLIĞINI TURİZME KAZANDIRMA EYLEM PLANI DANIŞMANLIĞI PROJESİ

10/05/2024

Aşağı Mahalle Cumhuriyet Meydanı No:1 Hacılar/KAYSERİ <http://www.hacilar.gov.tr/>

Bu rapor T.C. Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın desteklediği "Hürmetçi Sazlığını Turizme Kazandırma Eylem Planı Danışmanlığı Projesi" kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili tek sorumluluk Hacılar Kaymakamlığı'na aittir ve Orta Anadolu Kalkınma Ajansı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın görüşlerini içermez.

PROJE RAPORU

İÇİNDEKİLER

1	TEKNİK DESTEK HİZMETİNİN VE EYLEM PLANININ AMACI	4
1.1	RAPORUN NİTELİĞİ	4
1.2	YÖNETİCİ ÖZETİ.....	5
2	ARAŞTIRMA VE ANALİZLER	8
2.1	ALANIN MEVCUT DURUMU	8
2.1.1	<i>Coğrafi Tanım, Harita ve İl İçindeki Konumu.....</i>	9
2.1.2	<i>Ulaşım ve Erişilebilirlik</i>	11
2.1.3	<i>Koruma Statüsü, Yasal ve Kurumsal Çerçeve</i>	13
2.1.4	<i>Mülkiyet Yapısı</i>	15
2.1.5	<i>Yerel Nüfus Yapısı</i>	16
2.1.6	<i>Üst Ölçekli Plan ve Programlar, Projeler</i>	18
2.1.7	<i>Bilimsel Araştırma, Arkeoloji ve Kazı Çalışmaları</i>	19
2.1.8	<i>Çevre Düzenlemesi, Ziyaretçi Yönetimi ve Sunum</i>	20
2.1.9	<i>Tanıtım ve Pazarlama</i>	20
2.1.10	<i>Alanın Sosyo-ekonomik Gelişimi, Yerel Sahiplenme Düzeyi</i>	21
2.1.11	<i>Sürdürülebilir Yönetim</i>	22
2.2	PAYDAŞ ANALİZİ.....	24
2.2.1	<i>Paydaşların Belirlenmesi ve Katılım Süreci.....</i>	24
2.2.2	<i>Paydaşların Görüş ve Önerileri.....</i>	25
2.2.2.1	<i>Koruma, Onarım, Güçlendirme ve Restorasyon Çalışmalarına İlişkin Görüş ve Öneriler</i>	26
2.2.2.2	<i>Çevre Düzenlemesi, Ziyaretçi Yönetimi ve Sunum Çalışmalarına İlişkin Görüş ve Öneriler</i>	26
2.2.2.3	<i>Tanıtım ve Pazarlamaya İlişkin Görüş ve Öneriler.....</i>	27
2.2.2.4	<i>Yerel Sahiplenme, Sürdürülebilir Sosyo-Ekonomik Gelişime İlişkin Görüş ve Öneriler</i>	27
2.2.2.5	<i>Sürdürülebilir Yönetime İlişkin Görüş ve Öneriler</i>	28
2.3	GZFT ANALİZ TABLOSU	29
2.4	SAHA ANALİZ RAPORU	33
2.4.1	<i>Alanın Tanımı</i>	33
2.4.2	<i>Ornitoturizm (Kuş Gözlemciliği Turizmi)</i>	33
2.4.2.1	<i>Kertikçiler</i>	34
2.4.2.2	<i>Sıradan Kuşçular</i>	35
2.4.2.3	<i>Yeni Başlayanlar (Kuş Meraklıları).....</i>	35
2.4.3	<i>Hürmetçi Sazlığının Kuş Varlığı</i>	35
2.4.4	<i>Öneriler</i>	37
3	EYLEM PLANI.....	39
3.1	EYLEM PLANI OLUŞTURMA YÖNTEMİ	39
3.2	EYLEM PLANI TABLOSU ÖZELLİKLERİ	39
3.2.1	<i>Gelişme Ekseneri.....</i>	39
3.2.2	<i>Eylem Öncelikleri.....</i>	40
3.2.3	<i>Hürmetçi Sazlığı Turizm Geliştirme Politika ve Eylemleri Tablosu.....</i>	41

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Kayseri Demiryolu Hattından Günlük İşleyen Yolcu Trenleri ve Seferleri.....	8
Tablo 2. Hürmetçi Sazlığı ile Bağlantılı Yerleşim Yerlerinin Nüfusu	12
Tablo 3. GZFT Tablosu.....	26
Tablo 4. Hürmetçi Sazlığı Turizm Geliştirme Politika ve Eylemleri Tablosu	38

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Kayseri İlinin İlçe Sınırlar	5
Şekil 2. Hürmetçi Proje Alanının Türkiye'deki ve Kayseri'deki Konumu.....	6
Şekil 3. Hürmetçi Sazlığı.....	7
Şekil 4. Kayseri, Ulaşım Planı	8
Şekil 5. Hürmetçi Sazlığı'nın Sulak ve Ekolojik Alan Sınırları	9
Şekil 6. Hürmet Sazlığı Öneri Doğal Sit Alanı.....	10
Şekil 7. CORINE Arazi Örtüsü Haritası	11
Şekil 8. Yerleşim Yerlerinin Yıllara Göre Nüfus Grafiği.....	17
Şekil 9. Yozgat-Sivas-Kayseri 1/100.000 Çevre Düzeni Planı	18
Şekil 10. Hürmetçi Sazlığı'nın 1984 ve 2024 Yılları Arasındaki Büyüklüğünün Karşılaştırılması.....	30
Şekil 11. Hürmetçi Sazlığı'nda Restorasyon Çalışmalarıyla Suyun Toplanabileceği Alanlar	34
Şekil 12. Alanda Gözlem Kulübesi Yerleştirilecek Noktalar.....	35

1 TEKNİK DESTEK HİZMETİNİN VE EYLEM PLANININ AMACI

1.1 Raporun Niteliği

Bu rapor, Kayseri'nin Hacılar ilçesinde yer alan Hürmetçi Sazlığı'nı turizme kazandırma amacı taşıyan kapsamlı bir eylem planının bir parçası olarak hazırlanmıştır. Bu rapor, Hacılar Kaymakamlığı, Hacılar Belediyesi ve Kapadokya Üniversitesi'nin iş birliği ile oluşturulmuş ve proje Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın desteği ile yürütülmüştür.

Rapor, Hürmetçi Sazlığı'nın mevcut durumu, coğrafi konumu, ulaşım ve erişilebilirlik, koruma statüsü, mülkiyet yapısı ve yerel nüfus yapısı gibi çeşitli başlıklar altında ayrıntılı analizler içermektedir. Ayrıca, alanın sosyo-ekonomik gelişimi, yerel halkın sahiplenme düzeyi ve sürdürülebilir yönetim gibi konulara da bu raporda yer verilmektedir.

Raporun temel amacı, Hürmetçi Sazlığı'nın özellikle ekoturizm ve diğer turizm faaliyetleri açısından potansiyelini ortaya çıkarmak, bu potansiyeli geliştirmek ve Hürmetçi'de sürdürülebilir turizm politikaları oluşturmaktır. Bu amaç doğrultusunda, paydaş analizi, GZFT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi ve ayrıntılı saha analizleri ile gözlemler yapılmıştır.

Raporda yer alan eylem planı; gastronomi turizmi, kırsal rekreasyon etkinlikleri, kültür turizmi, yerel farkındalık ve kazanım, fiziksel alan düzenlemesi ve destinasyon tanıtımı ve pazarlaması gibi başlıklar altında somut adımlar içermektedir. Bu adımlar, bölgenin turizm potansiyelini artırmayı ve yerel halkın ekonomik gelişimine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Bu rapor, yerel düzeyde iş birliği ve koordinasyona dayalı bir metodoloji ile oluşturulmuş olup bölgenin doğal ve kültürel zenginliklerini koruyarak geleceğe taşımayı amaçlamaktadır.

1.2 Yönetici Özeti

Hürmetçi Sazlığı, Kayseri il merkezine yaklaşık 20 kilometre mesafede bulunan, biyolojik çeşitliliği ve ekolojik değeri yüksek bir sulak alandır. Bu alan, mandalar, yılkı atları, flamingolar ve leylekler gibi pek çok nadir ve önemli türün yaşam alanıdır. Son yıllarda ekoturizmin dünya genelinde artan popülaritesi, doğal alanların korunarak sürdürülebilir turizm faaliyetlerine açılmasını önemli hale getirmiştir. Ekoturizm, doğal ve kültürel varlıkların tanıtılması ve korunmasını sağlayarak yerel ekonomilere katkı sağlamaktadır. Hürmetçi Sazlığı da sahip olduğu doğal güzellikler ve biyolojik çeşitlilik ile ekoturizm potansiyeli yüksek bir bölgedir. Ancak, geçmişte yapılan drenaj çalışmaları ve sanayi bölgelerinin genişlemesi nedeniyle sulak alan özelliğini büyük ölçüde kaybetmiştir.

Bu rapor, Hürmetçi Sazlığı'nın ekoturizm çerçevesinde değerlendirilerek turizme kazandırılması için gerekli stratejileri ve eylem planlarını içermektedir. Dünya genelinde artan ekoturizm trendi ve sürdürülebilir turizm uygulamaları göz önünde bulundurularak, Hürmetçi Sazlığı'nın koruma ve kullanım dengesini sağlama hedefiyle hazırlanmıştır. Çalışma, bölgenin coğrafi konumu, ulaşım ve erişilebilirlik durumu, koruma statüsü, mülkiyet yapısı ve yerel nüfus yapısı gibi başlıklarda detaylı bilgi sunmaktadır. Ayrıca, alanın sosyo-ekonomik gelişimi, yerel halkın sahiplenme düzeyi ve sürdürülebilir yönetim gibi konular da ele alınmıştır. Paydaş analizleri, bilimsel araştırmalar, arkeoloji ve kazı çalışmaları, çevre düzenlemesi, tanıtım ve pazarlama gibi çeşitli alanlarda yapılmıştır. GZFT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi yapılarak bölgenin potansiyel ve riskleri değerlendirilmiştir.

Hürmetçi Sazlığı, sahip olduğu doğal güzellikler ve biyolojik çeşitlilik sayesinde kuş gözlemciliği (ornitoturizm) için büyük bir potansiyele sahiptir. Bölge, çeşitli kuş türlerinin yaşam alanı olarak önemli bir rol oynamaktadır. Kuş gözlemcileri arasında yer alan kertikçiler, nadir türleri görmek için uluslararası seyahat yapabilen ciddi gözlemcilerdir ve Hürmetçi Sazlığı gibi biyolojik çeşitliliği yüksek alanlar, bu gözlemciler için ideal hedeflerdir. Bu özellikler, bölgenin ekoturizm potansiyelini artırmakta ve sürdürülebilir turizm gelişimi için güçlü bir zemin oluşturmaktadır.

Zengin doğası ve kültürel mirasıyla önemli bir gastronomi potansiyeline sahip olan Hürmetçi Sazlığı'nda bölgedeki manda yetiştiriciliği ve bu mandalardan elde edilen süt ürünleri, özellikle manda yoğurdu, manda kaymağı, manda sucuğu ve manda pastırması gibi geleneksel lezzetler, gastronomi turizminin temelini oluşturmaktadır. Bu ürünlerin coğrafi işaret tescilleri yapılmış

ve yerel üretimlerin ambalajlanarak satış noktalarının artırılması hedeflenmiştir. Ayrıca, "Hürmetçi Kahvaltısı" adı altında bölgesel bir marka oluşturulması ve bu kahvaltı menüsünün Kayseri genelindeki restoranlarda tanıtılması önerilmektedir. Geleneksel kahvaltı deneyimlerinin köy evlerinde sunulması, ziyaretçilere otantik bir gastronomi deneyimi yaşatacaktır.

Hürmetçi Sazlığı, doğal güzellikleri ve biyolojik çeşitliliğiyle dikkat çeken önemli bir ekoturizm potansiyeline sahiptir. Sulak alanın sunduğu doğal yaşam ortamı, kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşleri ve fotoğrafçılık gibi çeşitli ekoturizm faaliyetlerine olanak tanımaktadır. Bu faaliyetlerin geliştirilmesi için öneriler arasında gözlem kuleleri, bisiklet rotaları, *tiny house* projeleri ve yürüyüş yollarının oluşturulması yer almaktadır. Ayrıca, bölgede düzenlenecek olan geleneksel spor etkinlikleri ve izcilik kampları gibi aktiviteler de ekoturizmi destekleyecektir. Önerilen diğer faaliyetler arasında, yerel halkın turizme katılımını artırmak amacıyla farkındalık eğitimleri verilmesi ve sürdürülebilir turizm altyapısının geliştirilmesi bulunmaktadır.

Raporda sunulan eylem planı, Hürmetçi Sazlığı'nın turizm potansiyelini ortaya çıkarmak ve geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Plan, şu temel başlıklar altında toplanmıştır:

- **Gastronomi Turizmi:** Hürmetçi Sazlığı'nda gastronomi turizminin geliştirilmesi, yerel ürünlerin tanıtılması ve coğrafi işaret tescil işlemlerinin gerçekleştirilmesi önemli bir hedef olarak belirlenmiştir. Hürmetçi kahvaltısı için standart menü oluşturulması ve bu menünün etkili bir şekilde tanıtılması planlanmaktadır. Ayrıca, yerel üretimlerin ambalajlı satış imkanlarının artırılması ve ticari kahvaltı işletme sayısının artırılması hedeflenmiştir.
- **Kırsal Rekreasyon Etkinlikleri:** Kuş gözlemciliği ve fotoğrafçılık, binicilik, trekking ve bisiklet turizmi gibi kırsal rekreasyon etkinliklerinin geliştirilmesi planlanmaktadır. Gözlem kulübeleri ve doğal hayat gözlem noktalarının oluşturulması, bu etkinliklerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca, günübirlik ve geceleme tur paketlerinin oluşturulması da öngörülmüştür.
- **Destinasyonda Geceleme:** Mobil ve sabit geceleme alanları oluşturularak turistlerin konaklama imkanlarının sağlanması hedeflenmektedir. Alanın panoramik noktalarında yöresel mimariye uygun konaklama ünitelerinin inşa edilmesi planlanmaktadır. Bu sayede, turistlerin bölgedeki doğal güzelliklerin tadını çıkararak konaklamaları

sağlanacaktır.

- Kültür Turizmi: At ve Manda Müzesi gibi kültürel mekanların oluşturulması, geleneksel köy yaşamının deneyimlenebileceği pilot evlerin geliştirilmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda, ziyaretçilere köy kültürünü ve yaşam tarzını deneyimleme fırsatı sunulacaktır.
- Yerel Farkındalık ve Kazanım: Yerel halkın turizm bilincinin artırılması, çevreyi sahiplenme ve turizm eğitimi verilmesi önemli bir hedef olarak belirlenmiştir. Bu sayede, yerel halkın turizme aktif katılımı sağlanarak sürdürülebilir turizm gelişimi desteklenecektir.
- Fiziksel Alan Düzenlemesi ve Sürdürülebilirlik: Köy içi peyzaj düzenlemeleri, uyarı levhaları ve biyolojik çeşitliliği koruma düzenlemeleri yapılması planlanmaktadır. Ayrıca, doğal ve kültürel varlıkların tanıtımı için etkinlikler düzenlenmesi hedeflenmiştir.
- Destinasyon Tanıtımı ve Pazarlaması: Tanıtım materyalleri hazırlanması, sosyal medya hesapları ve web sayfası açılması, Kayseri içi reklam panolarında tanıtım yapılması planlanmaktadır. Bu sayede, Hürmetçi Sazlığı'nın yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlığının artırılması hedeflenmektedir.

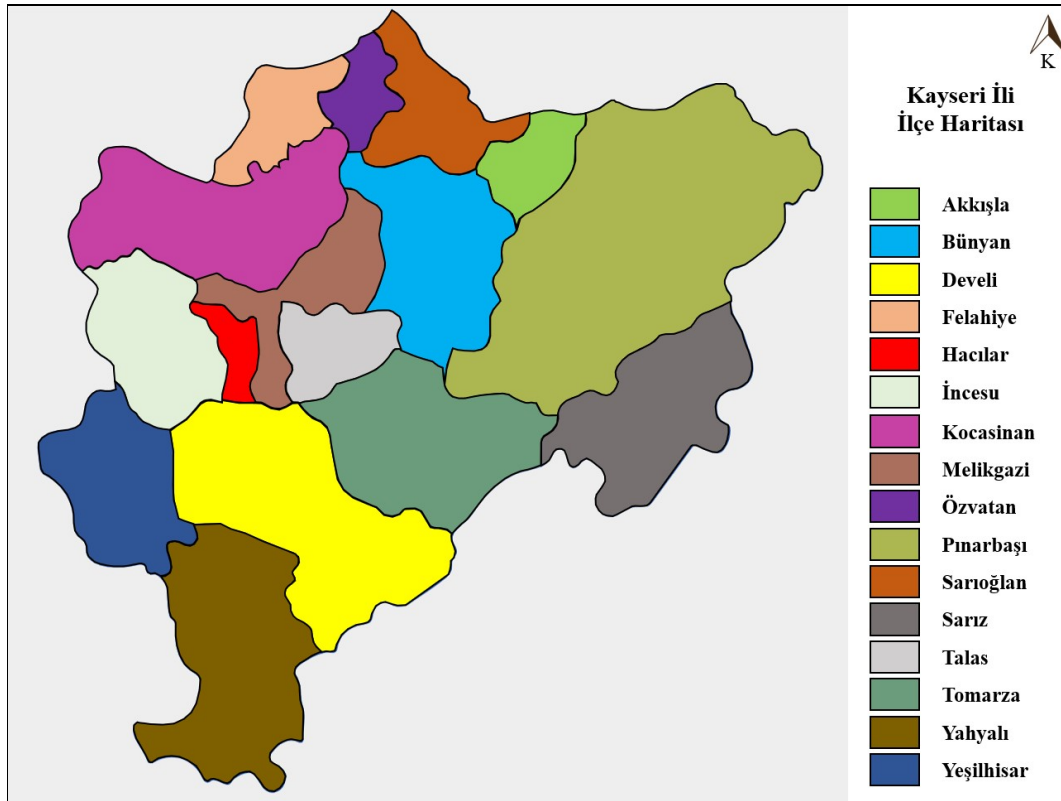
Hürmetçi Sazlığı'nda sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi, bölgenin ekolojik ve ekonomik dengesini korumak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın hedefleri arasında doğal kaynakların korunması, yerel halkın ekonomik kalkınması ve turizmin sürdürülebilir şekilde yönetilmesi yer almaktadır. Önerilen faaliyetler arasında gözlem kuleleri ve yürüyüş yollarının inşası, ekoturizm ve deneyimsel turizm aktivitelerinin artırılması, geleneksel köy yaşamının tanıtılması ve yerel ürünlerin coğrafi işaretle tescillenmesi bulunmaktadır. Ayrıca, yerel halkın turizme dahil edilmesi ve bilinçlendirilmesi amacıyla eğitim programları düzenlenmesi önerilmektedir. Bu yaklaşım, Hürmetçi Sazlığı'nın ekolojik çeşitliliğini korurken, ekonomik büyüme ve kültürel değerlerin sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda T.C. Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın destekleriyle "Hürmetçi Sazlığını Turizme Kazandırma Eylem Planı Danışmanlığı Projesi" eylem önerilerinin kısa vadede başarılı sonuçlar getireceğine inanılmaktadır.

2 ARAŞTIRMA VE ANALİZLER

2.1 Alanın Mevcut Durumu

Kayseri ili, birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olup Anadolu'nun en köklü ve eski yerleşim yerlerinden biridir. Günümüzde hızlı bir kentleşme süreci yaşayan Kayseri, Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 Anayasası ile il statüsü kazanmış ve sonraki yıllarda ilk uçak fabrikası, demiryolu hattı, Sümerbank Kayseri bez fabrikası ve sanayi sitesi gibi önemli sanayi ve ticari merkezlere sahip olmuştur.

Kuzeyinde Yozgat, güneyinde Adana ve Kahramanmaraş, doğu ve kuzeydoğusunda Sivas, batısında Nevşehir ve güneybatısında Niğde illeri ile çevrili olan Kayseri'nin ortalama rakımı 1.071 metre ve yüzölçümü 16.975 km²'dir. Kayseri'nin en yüksek dağı, 3.916 metre yüksekliğe sahip Erciyes Dağı'dır. Yay Gölü, Tuzla Gölü, Çöl Gölü, Sarıgöl ve Camız Gölü Kayseri'nin önemli gölleridir. Kayseri'nin toplam 16 ilçesi bulunmaktadır: Akkışla, Bünyan, Develi, Felahiye, Hacılar, İncesu, Kocasinan, Melikgazi, Özvatan, Pınarbaşı, Sarioğlan, Sarız, Talas, Tomarza, Yahyalı ve Yeşilhisar (T.C. Kayseri Valiliği). Kayseri ilinin ilçe sınırları Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1. Kayseri İlinin İlçe Sınırları

Kayseri'nin kurak ikliminde, kışlar karlı ve soğuk, yazlar ise sıcak ve kurak geçer. Yüksek kesimlerde yayla iklimi hakimdir. Yıllık ortalama sıcaklık 10,7°C'dir. Ortalama en yüksek sıcaklık 18,1°C ve ortalama en düşük sıcaklık 3,1°C olup, en yüksek sıcaklık 40,7°C ve en düşük sıcaklık ise -32,5°C olarak tespit edilmiştir. Yıllık toplam yağış miktarı ortalaması 390,5 mm ve yıllık ortalama güneşlenme süresi 7 saat olarak belirlenmiştir (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2023). Kayseri ilinin toprakları genel olarak tarıma elverişli olup, geleneksel tarım modeli uygulanmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler arpa, buğday, baklagiller, çerezlik ayçiçeği, elma, patates, şeker pancarı, üzüm ve yem bitkileridir (T.C. Kayseri Valiliği, tarih yok).

2.1.1 Coğrafi Tanım, Harita ve İl İçindeki Konumu

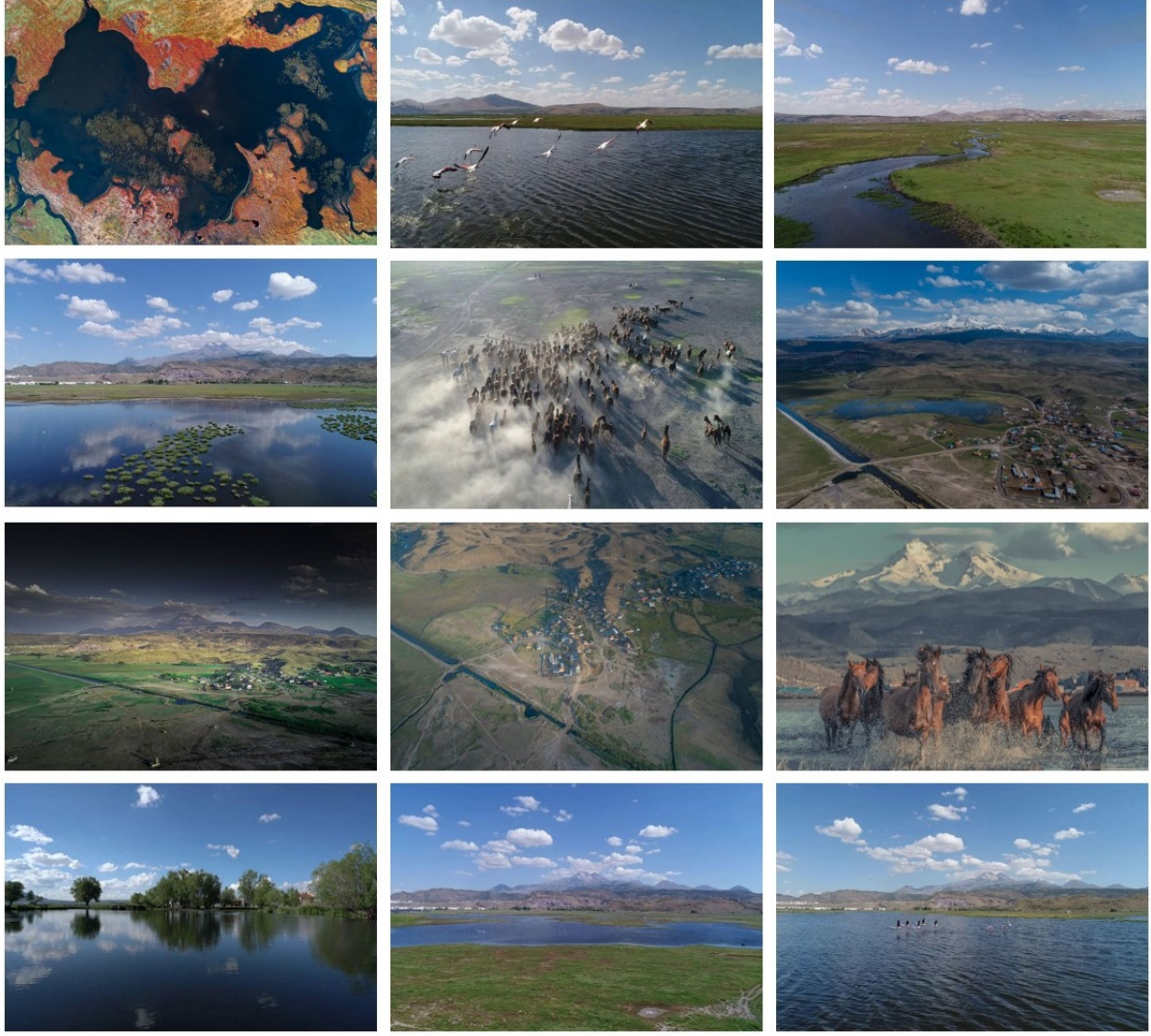
Hürmetçi Sazlığı, Kayseri merkezinin 13 kilometre güneyinde, Hacılar ve İncesu ilçeleri sınırları içerisinde yer almaktadır. Hürmetçi Sazlığı'nın güneyinde Erciyes Dağı, güneybatısında ise Sultan Sazlığı bulunmaktadır. Hürmetçi Sazlığı'nın Türkiye'deki ve Kayseri'deki konumu Şekil 2'de gösterilmektedir.

Şekil 2. Hürmetçi Proje Alanının Türkiye'deki ve Kayseri'deki Konumu

Kayseri ilinin batısında, Erciyes Dağı eteklerinde yer alan Hacılar ilçesi, il merkezine 11 kilometre uzaklıkta ve deniz seviyesinden 1.350 metre yüksekliktedir. Erciyes Dağı'nın büyük bir kısmı ilçe sınırları içerisinde. Hacılar ilçesi, kuzeyde ve doğuda Melikgazi ilçesi, güneyde Develi ilçesi ve batıda İncesu ilçesi ile komşudur. İncesu ilçesi ise, Kayseri'nin 30 kilometre güneybatısında, rakımı 1.150 metre olup, Kayseri-Niğde Devlet Yolu üzerinde yer almaktadır. İncesu ilçesi, Erciyes'in güney ve güneybatıdaki yamaçlarına kurulmuştur.

Yöresel adıyla Karasaz olarak anılan Hürmetçi Sazlığı'nda sazlıklar, bataklıklar ve nemli çayırlar önemli sulak alan ekosistemini oluşturmaktadır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Hürmetçi Sazlığı Sulak Alan Revize Yönetim Planı, 2017). Erciyes Dağı'ndaki karların erimesi ve mevsimsel yağışlar, Hürmetçi Sazlığı sulak alanının dolmasında etkili faktörlerdir. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü verilerine göre alanda biyolojik çeşitlilik açısından farklı canlı türleri bulunmaktadır: 234 kuş türü, 145 bitki türü, 26 memeli türü, 13 sürüngen türü, 4 balık türü ve 4 iki yaşamlı türü (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2024). Şekil 3'te, Hürmetçi Sazlığı'na ait görseller yer almaktadır.

Şekil 3. Hürmetçi Sazlığı (Hacılar Belediyesi, tarih yok)

Hürmetçi Sazlığı sulak alanı, karasal ve sulak alan habitatları olmak üzere iki ana kategoride değerlendirilmektedir. Mevsimsel su genleşmesi ve daralması sonucunda ortaya çıkan sığ tatlı su gölü, sulak çayırlar ve sazlıklar, bölgeye biyolojik ve ekolojik önemini veren sulak alan ekosistemini oluşturmaktadır. Ayrıca, bölgede bir zamanlar daha büyük bir alanı kaplayan su yüzeyinin gerilemesi sonucu geliştiği bilinen tuzlu bozkırlar da bulunmaktadır. Tepeler ve yakındaki kırsal alanlarda çoğunlukla buğday, arpa ve diğer tarımsal mahsuller yetiştirilmektedir.

2.1.2 Ulaşım ve Erişilebilirlik

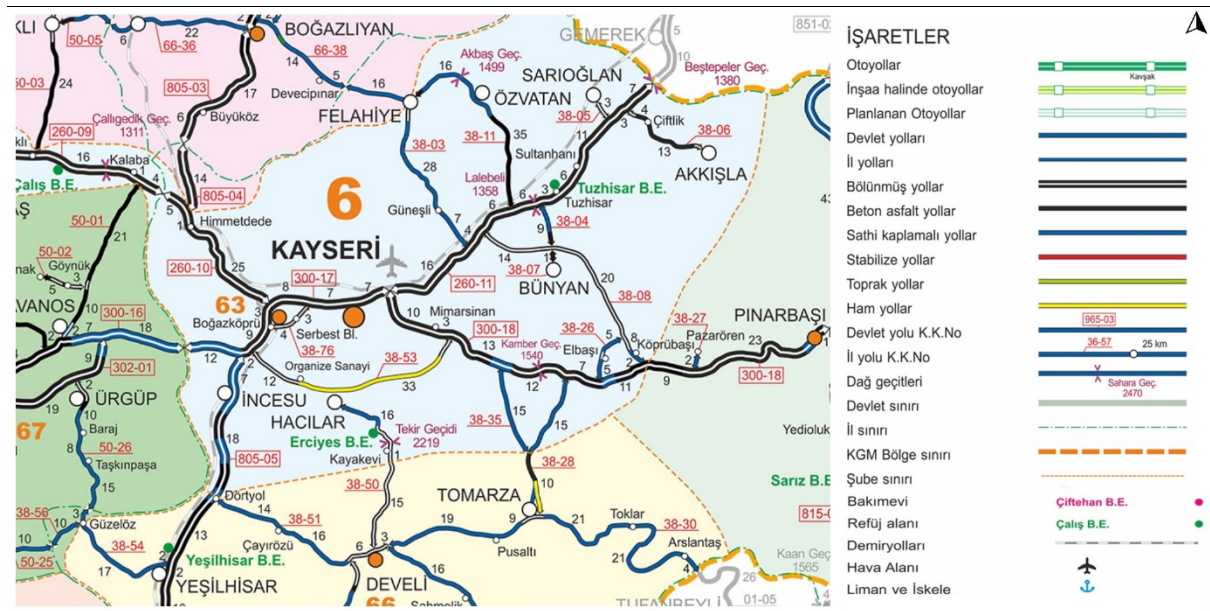
Kuzeyinde Yozgat, güneyinde Adana ve Kahramanmaraş, doğu ve kuzeydoğusunda Sivas, batısında Nevşehir ve güneybatısında Niğde illeri ile çevrili olan Kayseri ilinde, 667,6 km'si il yolu, 464,4 km'si devlet yolu olmak üzere toplam 1.132 km'lik karayolu ağı bulunmaktadır.

Ayrıca, Kayseri ilinde tek bir havalimanı bulunmaktadır. 15 Kasım 1998 tarihinde hizmete giren Kayseri Havalimanı, Kocasinan ilçesinde yer almakta olup, 2000 yılında yapılan kapsamlı tadilat sonucunda pist uzunluğu 3.000 metreye çıkartılmıştır. Kayseri ilinde toplam 260 km'lik demiryolu ağı mevcuttur. Kayseri demiryolu hattından günlük işleyen yolcu trenleri ve seferleri Tablo 1'de yer almaktadır (T.C. Kayseri Valiliği, tarih yok).

Tablo 1. Kayseri Demiryolu Hattından Günlük İşleyen Yolcu Trenleri ve Seferleri

İstikamet	İstikamet	Tren
Ankara - Kars	Kars - Ankara	Doğu Ekspresi
Ankara - Diyarbakır	Diyarbakır - Ankara	Güney Ekspresi
Kayseri - Adana	Adana - Kayseri	Erciyes Ekspresi
Ankara - Malatya	Malatya - Ankara	4 Eylül Mavi Ekspresi

23 Temmuz 2022 tarihinde, Cumhurbaşkanlığı tarafından Ankara ve Kayseri arasında çalışacak olan 139 kilometrelik yüksek hızlı tren hattının temeli atılmıştır. 1 Ocak 2024 tarihinde, Tesisler ve Bakım Daire Başkanlığı tarafından hazırlanan ve Kayseri bölgesinin ulaşım ağını da gösteren 6. Bölge Ulaşım Planı, Şekil 4'te yer almaktadır.

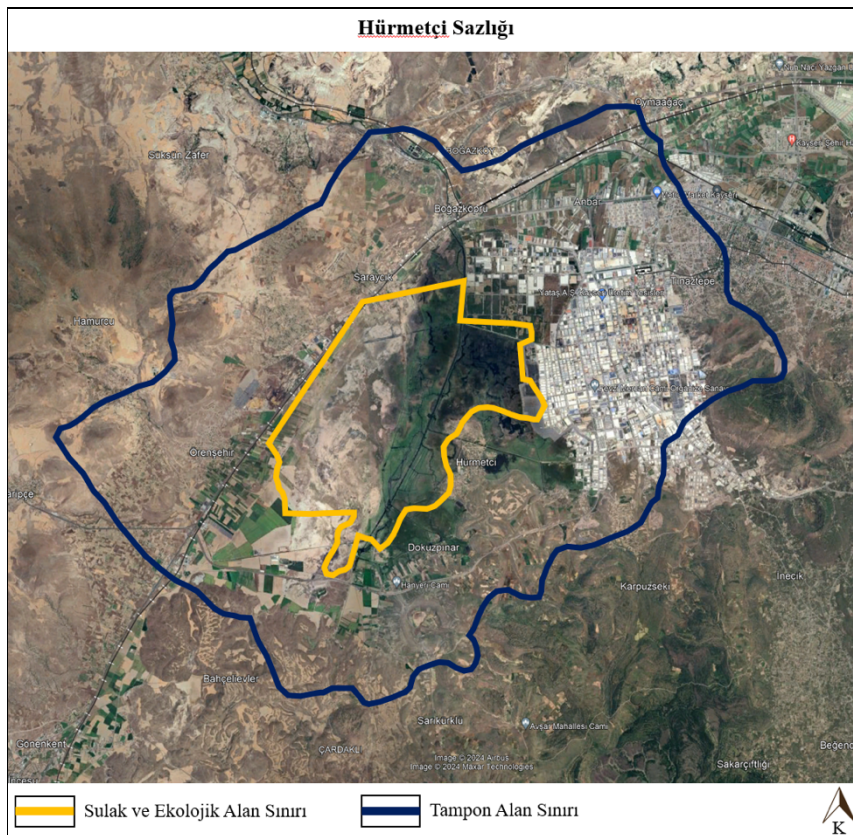
Şekil 4. Kayseri, Ulaşım Planı (Tesisler ve Bakım Daire Başkanlığı, 2024)

Hürmetçi Sazlığı'nın batısında D300 Kayseri-Niğde yolu, kuzeyinde Ankara yolu ve Osman Kavuncu Bulvarı, güneyinde ise Kayseri-Nevşehir yolu yer almaktadır. Hürmetçi Sazlığı'nın karayolu üzerinden Kayseri il merkezine olan mesafesi 9 kilometre, İncesu ilçesi yerleşim

alanına olan mesafesi 6 kilometre ve Hacılar ilçesi yerleşim alanına olan mesafesi ise 8 kilometredir. Hürmetçi Sazlığı sulak alanına erişim, güney ve doğu yönlerinden Organize Sanayi Caddesi üzerinden sağlanmaktadır. Ayrıca, Hürmetçi Sazlığı'nın doğusunda bulunan Organize Sanayi Bölgesi ve Hürmetçi Sulak Alanı arasında 7 metre genişliğinde asfalt bir yan yol bulunmaktadır.

2.1.3 Koruma Statüsü, Yasal ve Kurumsal Çerçeve

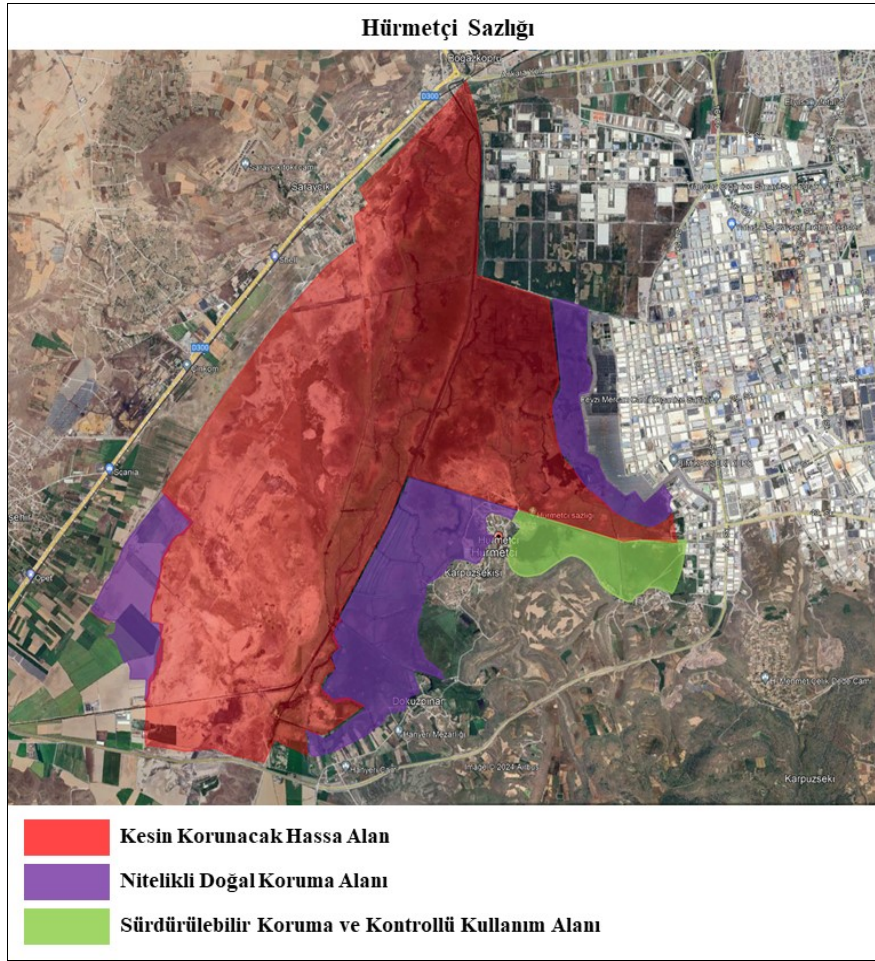
İdari bakımdan önceleri Kayseri Merkez İlçeye, daha sonra ise Melikgazi İlçesine bağlı olan Hacılar, 18.05.1990 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 3647 sayılı kanunla ilçe olmuş ve 09.09.1991’de resmen faaliyete geçmiştir. Hürmetçi Sazlığı köyü, Hacılar Belediyesi mülki sınırları içerisinde kalmasından dolayı mahalle konumundadır. Tarım ve Orman Bakanlığı (eski adıyla Çevre ve Orman Bakanlığı), Ramsar standartlarına uygunluğu nedeniyle bölgeyi 20.06.2006 tarihinde "Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan" olarak tanımlamıştır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Hürmetçi Sazlığı Sulak Alan Revize Yönetim Planı, 2017). Şekil 5’te, Hürmetçi Sazlığı'nın sulak ve ekolojik alan ve tampon alan sınırları gösterilmektedir.

Şekil 5. Hürmetçi Sazlığı'nın Sulak ve Ekolojik Alan Sınırları (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Hürmetçi Sazlığı Sulak Alan Revize Yönetim Planı, 2017)

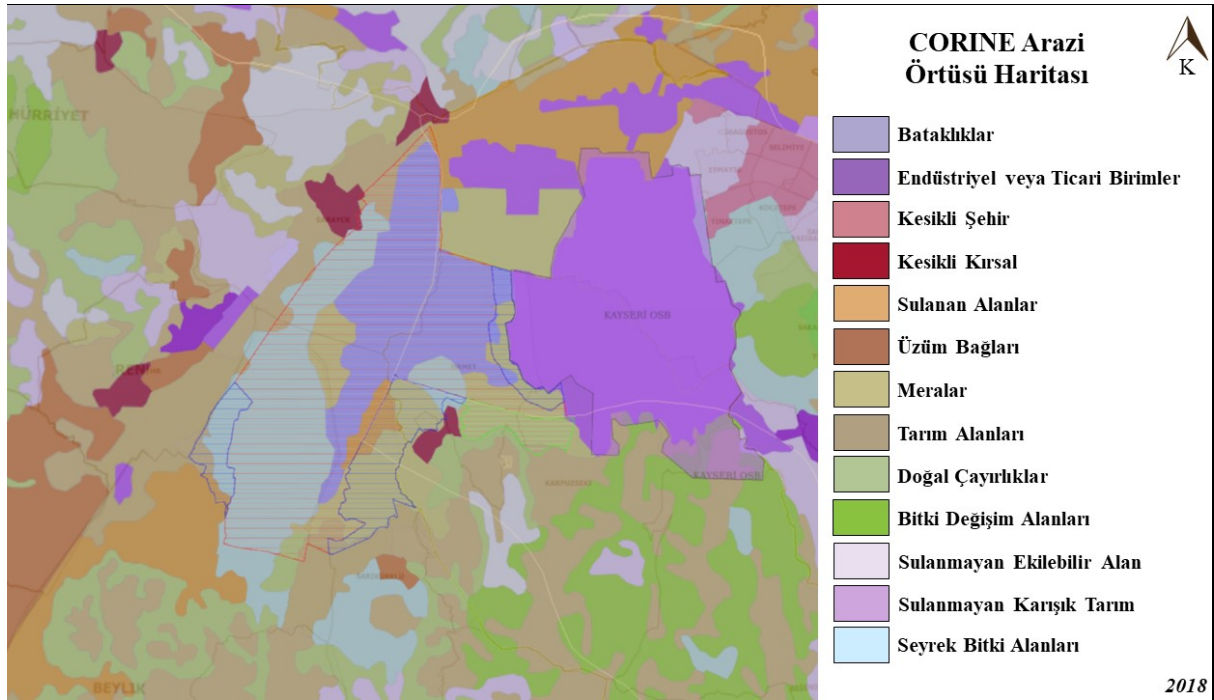
Sulak alan statüsüne sahip Hürmetçi Sazlığı'nın tescil alan büyüklüğü 15.712 hektardır. Hürmetçi Sazlığı, Kızılırmak Havzası'nda bulunmakta olup, sazlık bünyesindeki sulak alan büyüklüğü ise yaklaşık 3.745 hektardır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Göller ve Sulak Alanlar Eylem Planı, 2017). Bölge, idari olarak T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 7. Bölge Müdürlüğü, Kayseri İl Şube Müdürlüğü tarafından yönetilmektedir.

Kayseri ili, İncesu ve Hacılar ilçeleri sınırları içerisinde yer alan Hürmetçi Sazlığı Öneri Doğal Sit Alanı, Bakanlık Makamı'nın 13.04.2023 tarihli ve 6218651 sayılı Olur'u ile "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve "Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak tescil edilmiştir. Ayrıca, Resmî Gazete'de yayımlanan 01.08.2023 tarihli ve 7456 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile bölge, "Kesin Korunacak Hassas Alan" olarak onaylanmış ve ilan edilmiştir. Şekil 6'da Hürmetçi Sazlığı Öneri Doğal Sit Alanı gösterilmektedir (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023).

Şekil 6. Hürmet Sazlığı Öneri Doğal Sit Alanı (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023)

Bölgenin, 2018 CORINE Arazi Örtüsü Haritası Şekil 7’de yer almaktadır. CORINE (*Coordination of Information on the Environment- Çevresel Bilginin Koordinasyonu*), Avrupa Çevre Ajansı tarafından belirlenen Arazi Örtüsü ve Kullanımı Sınıflandırmasına ilişkin veri tabanıdır.

Şekil 7. CORINE Arazi Örtüsü Haritası (Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, tarih yok)

Hürmetçi Sazlığı sulak alanına ilişkin CORINE Arazi Örtüsü Haritası incelendiğinde, hassas koruma alanı ve tampon alan olmak üzere farklı arazi örtüsü gözlemlenmektedir. Kesin Korunacak Hassas Alan'ın neredeyse tamamı bataklık, mera ve seyrek bitki alanlarından oluşmaktadır. Alanın güneyi ise ağırlıklı olarak tarım alanlarından oluşmaktadır.

2.1.4 Mülkiyet Yapısı

Hürmetçi Sazlığı, İncesu ve Hacılar ilçelerinin sınırları içerisinde yer almaktadır. Hacılar ilçesine bağlı Karpuzsekisi ve Hürmetçi Mahalleleri ile İncesu ilçesine bağlı Dokuzpınar ve Sarıkürklü Mahalleleri, Hürmetçi Sazlığı'yla doğrudan bağlantılı olan yerleşim yerleridir. Bu dört yerleşim yerinde yaşayan halk, Hürmetçi Sazlığı'nı mera alanı olarak kullanmaktadır. Sulak Alan Tampon Bölge sınırları içerisinde ayrıca Gelbula, Çardaklı ve Saraycık belde ve mahallelerine ait alanlar da bulunmaktadır.

Hacılar Belediye sınırları içerisinde mahalle niteliğine sahip Hürmetçi Mahallesi'nde toplam 50 hektar, Karpuzsekisi Mahallesi'nin mezarları ile birlikte toplam 300 hektar, İncesu Belediye sınırları içerisinde Sarıkürklü Mahallesi'nde toplam 250 hektar ve Dokuzpınar Mahallesi'nde ise toplam 50 hektar alan özel mülkiyete konu olup, üzerinde tarım yapılan arazilerdir. Sulak alan bölgelerinde bulunan Serbest Bölge ve Kayseri Organize Sanayi Bölgesi (OSB) özel mülkiyete ait olup, Serbest Bölge ve Kayseri Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri tarafından yönetilmektedir. Sulak Alan Tampon Bölge sınırları içerisinde TCDD Genel Müdürlüğü sorumluluğunda demiryolu hattı, Karayolları 6. Bölge Müdürlüğü sorumluluğunda çevre yolları, özel sektöre ait güneş santrali tesisleri ve çeşitli maden ve diğer sanayi alanları bulunmaktadır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Hürmetçi Sazlığı Sulak Alan Revize Yönetim Planı, 2017).

2.1.5 Yerel Nüfus Yapısı

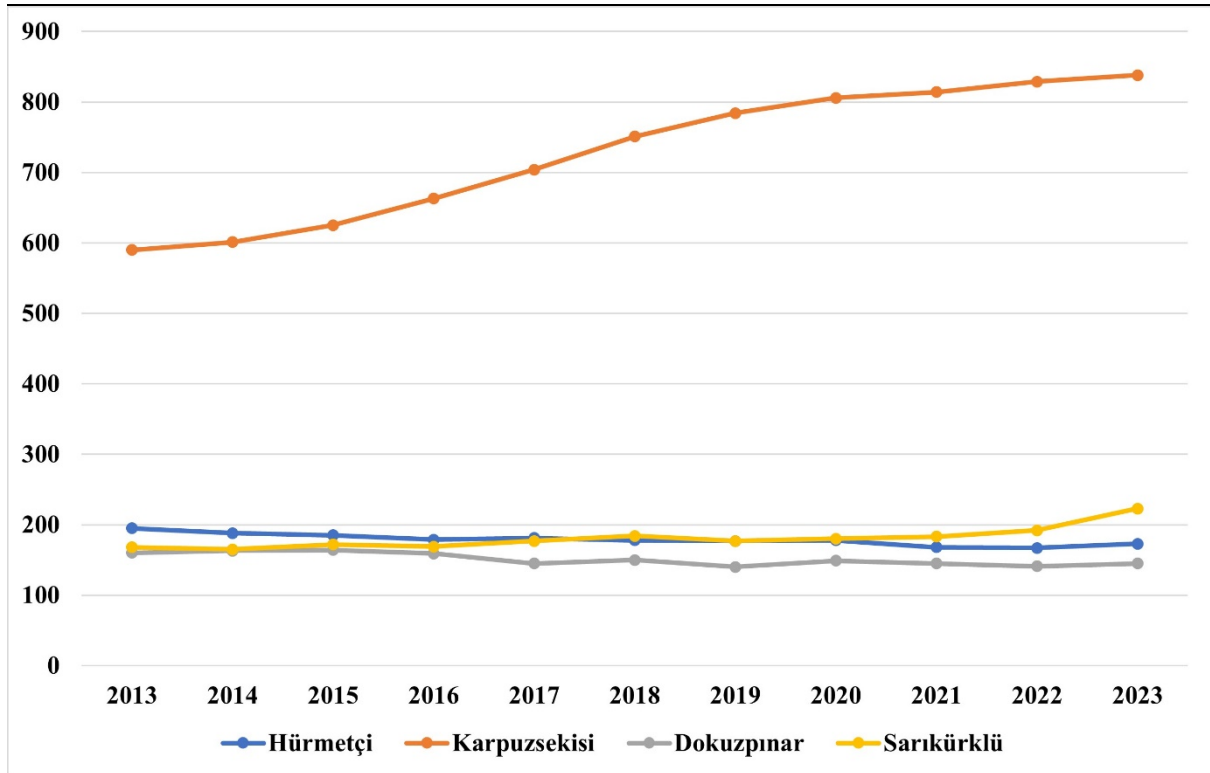
2023 yılı verilerine göre, Kayseri nüfusu toplam 1.445.683'tür. Kayseri toplam nüfusunun %49,98'i (722.569) erkek ve %50,02'si kadından oluşmaktadır. Hürmetçi Sazlığı, Kayseri iline bağlı İncesu ve Hacılar ilçelerinin sınırları içerisinde yer almaktadır. 2023 yılı verilerine göre, Hacılar ilçesinin toplam nüfusu 12.979 olup, %50,98'i (6.617) erkek ve %49,02'si (6.362) kadındır. İncesu ilçesinin toplam nüfusu ise 30.477 olup, bu nüfusun %51,11'i (15.577) erkek ve %48,89'u (14.900) kadındır. Hacılar ilçesine bağlı Karpuzsekisi ve Hürmetçi Mahalleleri ile İncesu ilçesine bağlı Dokuzpınar ve Sarıkürklü Mahalleleri, Hürmetçi Sazlığı'yla doğrudan bağlantılı olan yerleşim yerleridir. Bu yerleşim yerlerinin nüfus bilgileri Tablo 2'de yer almaktadır (TÜİK, tarih yok).

Tablo 2. Hürmetçi Sazlığı ile Bağlantılı Yerleşim Yerlerinin Nüfusu

Yıl	Hürmetçi Toplam Nüfusu	Karpuzsekisi Toplam Nüfusu	Dokuzpınar Toplam Nüfusu	Sarıkürklü Toplam Nüfusu
2023	173	838	145	223
2022	167	829	141	192
2021	168	814	145	183
2020	178	806	149	180
2019	177	784	140	177
2018	178	751	150	184

2017	181	704	145	177
2016	179	663	159	169
2015	185	625	164	172
2014	188	601	163	165
2013	195	590	160	168

2023 yılında, dört yerleşim yerinde toplam 1.379 kişi yaşamaktadır. Hürmetçi Mahallesi'nin 2023 verilerine göre nüfusu 173'tür. Mahallenin toplam nüfusunun %48,6'sı (84) erkek ve %51,4'ü (89) kadındır. Karpuzsekisi Mahallesi'nin 2023 verilerine göre nüfusu 838'dir. Mahallenin toplam nüfusunun %53,6'sı (449) erkek ve %46,4'ü (389) kadındır. Dokuzpınar Mahallesi'nin 2023 verilerine göre nüfusu 145'tir. Mahallenin toplam nüfusunun %53,1'i (77) erkek ve %46,9'u (68) kadındır. Sarıkürklü Mahallesi'nin 2023 verilerine göre nüfusu 223'tür. Mahallenin toplam nüfusunun %50,2'si (112) erkek ve %49,8'i kadındır. Şekil 8'de, yerleşim yerlerinin yıllara göre nüfus grafiği verilmektedir.

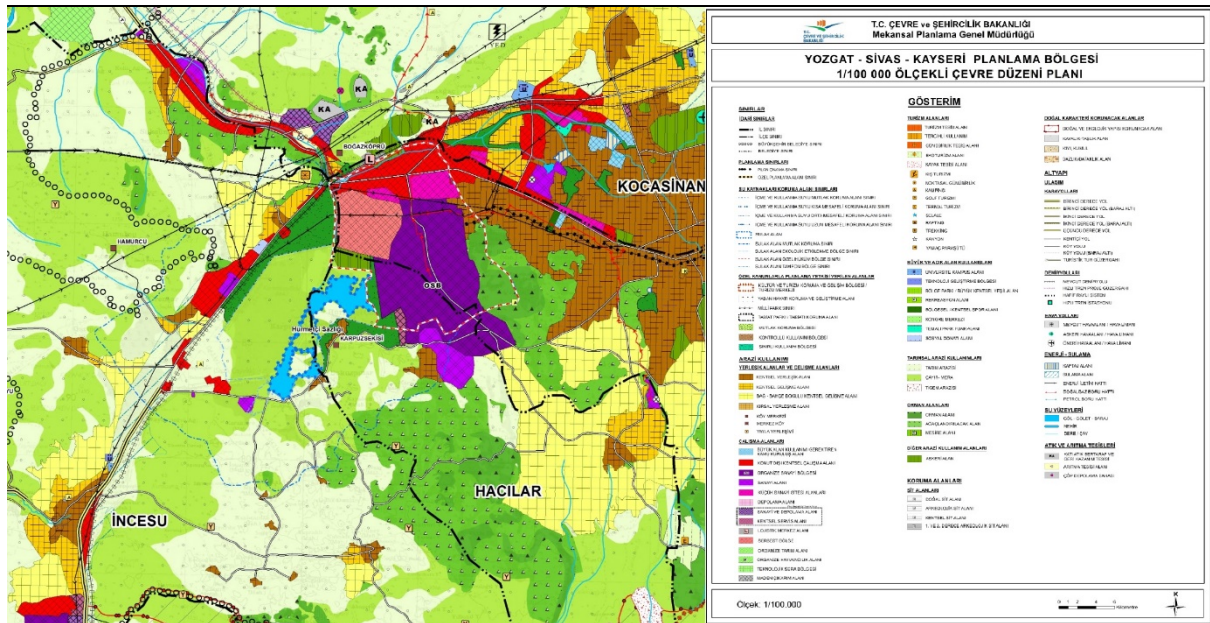
Şekil 8. Yerleşim Yerlerinin Yıllara Göre Nüfus Grafiği

Şekil 8'de görüldüğü üzere, Hürmetçi Mahallesi'nin nüfusu 2013 yılında 195 iken, 2023 yılında 173'e gerilemiştir. Karpuzsekisi Mahallesi'nin nüfusu 2013 yılında 590 iken, 2023 yılında 838'e yükselmiştir. Dokuzpınar Mahallesi'nin nüfusu 2013 yılında 160 iken, 2023 yılında

145'e gerilemiştir. Sarıkürklü Mahallesi'nin nüfusu 2013 yılında 168 iken, 2023 yılında 223'e yükselmiştir. Sonuç olarak, Hürmetçi ve Dokuzpınar Mahallelerinin nüfusları yıllar içerisinde azalırken, Karpuzsekisi ve Sarıkürklü Mahallelerinin nüfusları yıllar içerisinde artmıştır.

2.1.6 Üst Ölçekli Plan ve Programlar, Projeler

07.09.2012 tarihinde onaylanan Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'na göre, Hürmetçi Sazlığı'nın büyük bir kısmı çayır ve mera olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca, Hürmetçi Sazlığı'nın kuzeyinde, yaklaşık 660 hektar büyüklüğünde serbest bölge ve doğusunda ise Kayseri Organize Sanayi Bölgesi yer almaktadır. Şekil 9'da mavi renk ile belirlenen alan, su yüzeyi ve sulak alan sınırı olarak tanımlanmıştır. Bölgede aynı zamanda tarım alanları da görülmektedir.

Şekil 9. Yozgat-Sivas-Kayseri 1/100.000 Çevre Düzeni Planı (Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, tarih yok)

Hürmetçi Sazlığı bölgesinde, 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı incelendiğinde, serbest bölge ve sulak alan arasında kalan askeri alana tahsis edilmiş bir bölge görülmektedir. Sulak alanın doğusunda Karpuzsekisi yerleşimi, güneydoğusunda ise Dokuzpınar yerleşimi yer almaktadır. Bölge için, yönetsel olarak bağlı olduğu T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 7. Bölge Müdürlüğü tarafından farklı dönemlerde "Hürmetçi Sazlığı Sulak Alanı Yönetim Planı" hazırlanmaktadır. Son yönetim planı hazırlık aşamasında olup, 2025-2034 yılları arası için 10 Yıllık Plan ortaya konulacaktır. Bu yönetim

planında, bölgenin koruma-kullanım dengesinin gözetilerek yönetilmesine ilişkin 1 İdeal Hedef, 5 Uygulama Hedefi, 29 Faaliyet ve 15 maddelik plan kararları belirlenmiştir.

2.1.7 Bilimsel Araştırma, Arkeoloji ve Kazı Çalışmaları

Sulak alanlar, insan faaliyetlerinin en yoğun olduğu bölgelerde yer almakta ve kentsel, endüstriyel ve tarımsal faaliyetler sulak alanların büyük ölçüde değişime uğramasına ve tahrip olmasına neden olmaktadır. Sulak alanların yok edilmesi, canlıların doğal yaşam alanlarının kaybolması ve sonuç olarak bu canlıların yok olmasına yol açmaktadır. Hürmetçi Sazlığı da yakınındaki yapılaşma ve Organize Sanayi Bölgesi gibi faktörlerin neticesinde olumsuz etkilenebilen sulak alanlar arasında yer almaktadır. Bu anlamda, bir sulak alan olarak Hürmetçi Sazlığı'nın su kalitesinin sürekli kontrol edilmesi ve denetlenmesi önem arz etmektedir.

Kayseri Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü tarafından hazırlanan Hürmetçi Sazlığı Sulak Alan Yönetim Planı'na (2024) göre, yapılan analizler sonucunda, Hürmetçi Sazlığı sulak alanı KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) değerine göre I. sınıf ve BOİ (Biyokimyasal Oksijen İhtiyacı) değerine göre III. sınıf su kalitesine sahip olmasına rağmen çözülmüş oksijen değerine göre II. sınıf su kalitesi özelliği taşımaktadır. Bu üç gösterge farklı su kalitesi sınıflarını gösterdiğinden, karar verici parametre çözülmüş oksijen değeridir. Çünkü çözülmüş oksijen hem su ekosisteminin sağlığını hem de sudaki kirlilik düzeyini belirlemede çok önemli bir faktördür. Göllerin sığ olması, atmosferden suya fazla miktarda oksijen girmesine olanak tanıdığı düşünülmektedir; bu da sistemde yüksek miktarda çözülmüş oksijenin varlığının doğrudan nedeni olarak bilinmektedir.

Sonuç olarak, Hürmetçi Sazlığı Sulak Alanı, II. Sınıf Su kalitesinde sınıflandırılan ve "İyi" su kalitesi özelliğini taşıyan bir sulak alandır. Hürmetçi Sazlığı Sulak Alanı'ndan alınan su numunesi analizleri sonucunda, Trofik Seviye İndeksi hesaplaması 57,26 olarak belirlenmiştir. Bu sonuca göre, göl mezotrofik seviyede bulunmaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2024). Ancak, bölgede yaşayan canlıların doğal yaşam alanlarını korumak ve yaşamlarını sürdürülebilir kılmak amacıyla, su kalitesinin sürekli denetlenmesi ve olası kimyasal atıkların suya karışmasının önlenmesi büyük önem arz etmektedir.

Hürmetçi Sazlığı, doğal sit alanı niteliğinde olup, bölgede arkeolojik sit alanı bulunmamaktadır. Bu açıdan, bölgede herhangi bir arkeolojik kazı çalışması bulunmamaktadır.

2.1.8 Çevre Düzenlemesi, Ziyaretçi Yönetimi ve Sunum

Sulak alan ekosistemleri, doğal ve sosyo-kültürel yapıları, peyzaj örüntüleri ve barındırdıkları yaban hayatının çeşitliliği ile buldukları bölgeye ayrı bir önem kazandırmaktadır. Sulak alanlar, doğal ve kültürel varlıklar açısından yerel ve ulusal düzeyde önemli varlıklar olmanın yanı sıra, insanlara doğa ile iç içe, şehirlerin gürültüsünden ve karmaşasından uzak, sakin zaman geçirme olanağı da sağlamaktadır.

Bu alanlar, kuş ve bitki gözlemciliği, yürüyüş ve bisiklete binme, fotoğrafçılık, balıkçılık ve su sporları gibi çeşitli doğa etkinliklerinin gerçekleştirilebileceği en uygun ve ayrıca katma değer sağlayan potansiyel mekanlardır. Hürmetçi Sazlığı, sulak alan ekosisteminin yanı sıra sahip olduğu kuş, bitki ve memeli türleri gibi biyoçeşitlilik değerleri sayesinde, koruma-kullanma dengesini dikkate almak şartıyla önemli bir turizm alanı olarak değerlendirilebilmektedir.

Mevcut durumda, Hürmetçi Sazlığı'nda ziyaretçi yönetimi, taşıma kapasitesi ve diğer turizm yönetimi bileşenlerini içeren bir destinasyon yönetim yapısı kurulmamıştır. Birçok bakımdan önemli bir doğal varlık olan Hürmetçi Sazlığı'nda sürdürülebilir turizmin gelişimi için destinasyon yönetimi yaklaşımının benimsenmesi önem arz etmektedir.

2.1.9 Tanıtım ve Pazarlama

Hürmetçi Sazlığı'nın gastronomi turizmi, kırsal rekreasyon etkinlikleri ve kültür turizmi başlıklarındaki geliştirilecek ürünlerin, öncelikle Kayseri halkı olmak üzere Kayseri ve Kapadokya bölgesine farklı motivasyonlarla gelen yerli ve yabancı turistler için bir cazibe unsuru olacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda, dört mevsime yayılmış ilgili başlıklardaki ürünlerle Hürmetçi'nin kısa sürede yerelden bölgesel ve hatta ulusal bir tanınırlık düzeyine ulaşması mümkün görünmektedir. Bu kapsamda pazarlamanın 4P'si olan ve aynı zamanda stratejik kaynak durumundaki ürün (*product*), fiyat (*price*), dağıtım (*place*), tutundurma (*promotion*) başlıklarının etkili bir kombinasyonu gerekmektedir. Bu noktada belirlenecek hedef pazarlara göre bu stratejik kaynakların uyumlaştırılması zorunludur. Buna göre:

- **Cazip Ürünlerin Geliştirilmesi:** Eylem planı kapsamında hem somut hem de somut olmayan çekici ürünler geliştirilmelidir.
- **Fiyatlandırma Stratejisi:** Bu ürünlere yönelik, benzer ürünleri de göz önünde bulundurarak, uygun bir fiyatlandırma stratejisi oluşturulmalıdır.

- Erişimi Kolaylaştırma: Ziyaretçilerin bu ürünlere kolayca ulaşabilmesi için etkili dağıtım ve satış noktaları kurulmalıdır.
- Tutundurma ve Halkla İlişkiler: Web sitesi ve sosyal medya hesapları aracılığıyla destinasyona yönlendirme ve bilgilendirme sağlanmalı, il genelinde ve lokasyon içinde açık hava reklamcılığı etkinlikleri yapılmalı, ayrıca etkili satış destek araçları kullanılmalı ve kültürel etkinlikler düzenlenerek destinasyonun tanıtımı yapılmalıdır.

2.1.10 Alanın Sosyo-ekonomik Gelişimi, Yerel Sahiplenme Düzeyi

Kayseri, milattan önceki dönemlerine dayanan köklü bir tarihe sahip olup, tarih öncesi çağlardan beri yerleşim yeri olarak tercih edilmiştir. Antik Kapadokya bölgesinde yer alan Kayseri, dünyanın en eski şehirlerinden biri olarak kabul edilmekte ve çağlar boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Zengin bir kültürel ve tarihi mirasa sahip olan Kayseri, dikkat çekici doğal ve peyzaj özellikleriyle de öne çıkmaktadır. Kayseri'nin birçok doğal ve kültürel varlığı hem geçmiş hem de günümüz dönemlerine ait kalıntılar sergilemektedir. Kayseri'deki camiler, konaklar ve tarihi yapıların yanı sıra Kayseri Arkeoloji Müzesi ve Kayseri Kalesi gibi birçok önemli yapı Kayseri'nin kadim kültürünü sergilemektedir. Ayrıca, Erciyes Dağı, Sultan Sazlığı ve Kapuzbaşı Şelalesi gibi turistik mekanlarıyla da dikkat çekmektedir. Erciyes Dağı'ndaki karların erimesi sonucunda, tarih boyunca bölgede geniş ve verimli ovalar ve sulak alanlar oluşmuştur.

Kayseri'nin Hacılar ilçesi sınırları içerisinde yer alan Hürmetçi Sazlığı, Erciyes Dağı'ndaki karların erimesi ve mevsimsel yağışların etkisiyle önemli bir sulak alan haline gelmiştir. Doğal ve kültürel değerleri ile eko-turizm açısından önemli bir alan olan Hürmetçi Sazlığı, bu bağlamda dikkat çekmektedir. Ülkemizde sayıları azalan manda yetiştiriciliği, bu köyde hala önemini korumakta olup, manda yetiştiriciliğine dayalı hayvansal ürünlerin tercih edilmesi de kayda değer bir özelliktir. Bölgedeki mera ve tarım arazileri, bölge halkı tarafından hayvancılık ve tarımsal faaliyetler için kullanılmakta ve bölgenin özel doğal koşulları hayvancılık, tarım ve ekonomik faaliyetleri etkileyen önemli faktörler arasındadır. Önceki yıllarda Hürmetçi Sazlığına yakın bölgelerde yaşayan halkın başlıca meslekleri el sanatları, tarla tarımı, bağcılık ve hayvancılık olarak bilinmektedir. Ancak günümüzde, bölgenin Organize Sanayi Bölgesi'ne (OSB) yakınlığı nedeniyle, sanayi ve ticaretin daha ön planda olduğu görülmektedir. Bölgenin genel olarak kayalık arazi yapısı nedeniyle, ilçe merkezi daha çok bağcılık ve meyvecilik amacıyla kullanılmakta, ilçenin yerleşim yerleri ise tahıl ve hayvancılık amacıyla değerlendirilmektedir.

Hürmetçi Sazlığı, ayrıca barındırdığı kuş türleri, bitki türleri ve biyoçeşitlilik değerleri açısından önemli bir sulak alan ekosistemidir. Bu özellikleriyle Hürmetçi Sazlığı, doğal, kültürel ve biyolojik çeşitlilik açısından tanıtılması gereken önemli bir turizm merkezidir. Ancak bu alanların koruyarak kullanılması büyük önem arz etmektedir. Sulak alanlar, doğal bir iklimlendirme işlevi üstlenmekte olup, bu alanların kaybı kuraklık veya mevsimsel değişikliklere neden olmakta ve sonuç olarak bölge coğrafyasını geri dönülemez biçimde olumsuz etkilemektedir. Hürmetçi Sazlığı yakın bölgesinde yaşayanların geçim kaynakları ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılıktır. Hürmetçi Sazlığı sulak alanının korunamaması ve yok olması durumunda, bölgedeki tarım ve hayvancılık ciddi zarar görecektir ve bu da geçimini bu sektörlerden sağlayan yerel halkın gelir kaybına uğramasına neden olacaktır. Bölgedeki tarım ve hayvancılık sektörünün zayıflaması, işsizliğin artmasına neden olurken, bölgeden dışarıya göçler de başlayacaktır. Bu durum, ulusal ve yerel ekonomiyi ve toplumsal yapıyı daha da zayıflatıp, dengesiz gelişmeye neden olacaktır.

Sulak alanların korunması ve etkin yönetimi, ekolojik çeşitliliğin muhafaza edilmesi, ekonomik büyümenin sağlanması ve kültürel değerlerin korunması çok paydaşlı ve katılımcı bir yaklaşım gerektirmektedir. Bu yaklaşım, çeşitli paydaşların çıkarlarını dengeleyerek ve uzlaştırarak, sulak alanların sürdürülebilir biçimde kullanılmasını ve korunmasını sağlamalıdır. Aynı zamanda, bilimsel verilere dayalı yönetim uygulamalarıyla ekosistemlerin sağlığını ve işlevselliğini koruyarak, gelecek nesillere aktarılabilir bir çevre bırakılmasını hedeflemelidir. Bu yaklaşım, yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde iş birliği ve koordinasyon gerektiren kapsamlı bir yaklaşımı içermelidir.

2.1.11 Sürdürülebilir Yönetim

Hürmetçi Sazlığı'nın turizm potansiyelini en üst düzeye çıkarmak için, bölgenin sürdürülebilir destinasyon yönetimi yaklaşımı ile ele alınması uygun olacaktır. Destinasyonun turizm yönetimi, ideal bir yaklaşım olarak, ilçelerin yerel yönetimlerinin liderliğinde, Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü, yerel turizm işletmeleri, manda yetiştiricileri, çiftçiler ve çevre koruma derneklerinin temsilcileri gibi paydaşların katılımı ile oluşturulan bir platformun katılımı ile yürütülmelidir.

Hürmetçi Sazlığı için geliştirilen turizme kazandırma stratejisi ve eylem planı bu proje örneğinde olduğu gibi paydaş katılımlı süreçlerle oluşturulmalı ve kamuya açık bir doküman olarak yayınlanmalıdır. Bu strateji, sulak alanın turizm potansiyelini ortaya çıkararak sosyo-ekonomik, kültürel ve çevresel sorunları ve riskleri dikkate almalıdır. Strateji ve eylem planı,

daha kapsamlı sürdürülebilir kalkınma politikalarına uygun olmalıdır. Hürmetçi Sazlığı'ndaki turizm faaliyetlerinin sosyo-ekonomik, kültürel ve çevresel etkilerinin izlenmesi ve raporlanması için, destinasyon yönetiminin liderliğinde bir sistem oluşturulmalıdır.

Hürmetçi Sazlığı destinasyon yönetimi, turizm işletmelerini sürdürülebilirlik konularında düzenli olarak bilgilendirmeli ve faaliyetlerini daha sürdürülebilir hale getirmeleri için teşvik etmelidir. Yerel halkın istekleri, turizm sürdürülebilirliği ve destinasyon yönetimi ile ilgili memnuniyetleri ele alınmalıdır. Ayrıca, ziyaretçilerin memnuniyetini, destinasyon deneyiminin kalitesini ve sürdürülebilirliğini izlemek için de bir sistem oluşturulması tavsiye edilmektedir.

Hürmetçi Sazlığı destinasyon yönetimi, iklim değişikliği ile ilgili riskleri ve fırsatları tanımlamalı ve turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi ve yönetimi için iklim değişikliğine uyum stratejileri uygulamalıdır. Tahmin edilen iklim değişikliği, ilgili riskler ve gelecekteki koşullar hakkında bölge sakinleri ve işletmelere bilgi verilmelidir. Ayrıca, destinasyona uygun bir risk azaltma, kriz yönetimi ve acil durum müdahale planına sahip olunmalıdır.

Destinasyon yönetimi yerel işletmeleri, tedarik zincirlerini ve sürdürülebilir yatırımları destekleyerek turizm harcamalarının yerel ekonomide tutulmasını teşvik etmelidir. Destinasyonda engelli ve hareket kısıtlı olan veya diğer özel erişim ihtiyaçlarına sahip olan kişilerin erişimini sağlamak için uygun çözümler tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü tarafından 9 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleştirilen çalıştayın sürdürülebilirliği ilgilendiren sonuçları da aşağıda belirtilmiştir:

- Sulak alan tampon bölge içindeki evsel ve sanayi atık su arıtma tesislerini kontrol etmek, eksiklik bulunan yerlerde kanalizasyon sistemi ve atık su arıtma tesislerini kurmak
- Hürmetçi sazlığı sulak alanı çevresindeki yerleşim yerlerinde kirlilik ile ilgili bilinçlendirme çalışmaları yapmak
- Hürmetçi sazlığı sulak alanı çevresindeki tarım alanlarından, OSB ve serbest bölgeden gelen kirlilik yüklerini tespit etmek
- Hürmetçi sazlığı sulak alanının su kalitesi parametrelerini izlemek
- Hürmetçi sulak alan tampon bölge içindeki yerleşim birimlerine katı atıklar için sızdırmaz çöp konteynerleri koyarak düzenli olarak toplamak ve uyarı levhaları

yerleştirmek

- Tescil sınırı içerisindeki tarım alanlarında kullanılan tarım ilaçlarına ait ambalaj atıklarının toplanması için toplama istasyonları kurmak ve tehlikeli atık kapsamında projeler hazırlamak
- Gölün su kullanım miktarlarının kullanım amaçlarına göre belirlenerek yıllara göre değişimlerini izlemek ve olası su taleplerini su kullanım planı çerçevesinde değerlendirmek
- Hürmetçi sazlığında su seviyesinin azalması durumunda alanı besleyecek alternatif su kaynaklarının ulaştırılması ile ilgili araştırma yapmak, uygun olanları hayata geçirmek
- Cazibeli sulama yerine güncel ve teknolojik sulama sistemlerini teşvik etmek
- Sulak alanda düzenli olarak su seviyelerini izlemek
- Islak çayırların, sazlık alanların ve su aynasını genişletmek için bölgede insan faaliyetlerini etkilemeyecek bir kot (su seviyesi) belirlenmesi için araştırma yapmak
- Sulak alana yönelik mera eylem planını hazırlamak ve uygulamak için gerekli mali kaynakları araştırmak

2.2 Paydaş Analizi

Hacılar Kaymakamlığı koordinasyonunda, 25 Nisan 2024 Perşembe günü Hacılar ilçesi Karpuzsekisi Mahallesi'nde bulunan Arena Binicilik Tesisleri'nde "Hürmetçi Sazlığı'nın Turizme Kazandırılması Projesi" kapsamında bir toplantı ve arama konferansı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bölge halkına yönelik bir anket çalışması yapılmıştır. Bu kapsamda paydaşlar tarafından geliştirilen öneriler bu bölümde özetlenmektedir.

2.2.1 Paydaşların Belirlenmesi ve Katılım Süreci

Bu proje kapsamında, Hürmetçi Sazlığı'nın turizme kazandırılması amacıyla Hacılar Kaymakamlığı ve ORAN Kalkınma Ajansı ile yapılan toplantılar neticesinde, projenin başarısı için kilit rol oynayacak paydaşlar belirlenmiştir. Toplantılarda, yerel yönetimler, kamu kurumları, özel sektör temsilcileri, akademisyenler ve sivil toplum kuruluşları bir araya gelerek projenin hedeflerine ulaşması için iş birliği yapma konusunda görüş birliğine varmıştır. Bu paydaşların katılımıyla oluşturulan çalışma grupları, Hürmetçi Sazlığı'nın sürdürülebilir turizm potansiyelini en st düzeye çıkarmak amacıyla ortak stratejiler geliştirmeye odaklanmıştır.

Belirlenen paydaşlar arasında Hacılar Kaymakamlığı, Hacılar Belediyesi, Kapadokya Üniversitesi, Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü, yerel turizm işletmeleri, manda yetiştiricileri, çiftçiler ve çevre koruma dernekleri yer almaktadır. Bu paydaşlar, bölgenin doğal ve kültürel zenginliklerini koruyarak, ekoturizm ve gastronomi turizmi gibi çeşitli turizm türlerini geliştirmek için gerekli adımları atacak ve ortak çalışmalar yürüteceklerdir. Paydaşlar, aynı zamanda, bölge halkının turizme olan katılımını artırmak ve ekonomik faydaları yerel topluma yaymak amacıyla bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri düzenleyecektir.

2.2.2 Paydaşların Görüş ve Önerileri

Hürmetçi Sazlığı ile ilgili olarak gerçekleştirilen ankette, katılımcılar bölgenin mevcut sorunları ve çözüm önerileri hakkında bilgi vermiştir. Anket sonuçlarına göre, başıboş atlar, su kirliliği, otlak alanların azalması ve Kayseri Organize Sanayi Bölgesi'nin etkileri en önemli sorunlar olarak belirtilmiştir. Katılımcıların çoğu, Hürmetçi Sazlığı'ndaki en önemli sorun su kirliliği olduğunu ifade etmiştir. Su kirliliği 40 kişi tarafından belirtilirken, başıboş atlar 39 kişi tarafından sorun olarak görülmüştür. Ayrıca, organize sanayi bölgesinin olumsuz etkileri de 32 katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

Anket sonuçları, Hacılar Kaymakamlığı, Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve Hacılar Belediyesi gibi yerel yönetimlerin bu sorunlara çözüm getirebilecek en yetkin kurumlar olarak görüldüğünü ortaya koymuştur. Katılımcıların çoğunluğu, Hacılar Kaymakamlığı'nın bu sorunları çözmek için en uygun kurum olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, ankete katılanların büyük bir kısmı, köyün geleceği hakkında olumlu düşüncelere sahip olup, kuş popülasyonunun giderek azaldığını gözlemlemişlerdir.

Bölge halkının önemli bir kısmı manda yetiştiriciliği yapmakta olup, manda sütü ve kaymağı köyün en önemli ürünleri arasında yer almaktadır. Manda yetiştiriciliği ve bu ürünlerin üretimi, bölge ekonomisinin temel kaynaklarından biri olarak görülmektedir. Ayrıca, katılımcıların büyük bir kısmı, köylerine daha fazla turist gelmesini istemekte ve turizmin köy için önemli bir geçim kaynağı olabileceğini düşünmektedir.

Katılımcılar, köylerinin gelişimi için çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler arasında köyde otel, pansiyon gibi tesislerin yapılması, yolların ve binaların daha güzel hale getirilmesi, turistlerin yemek yiyebilecekleri yerlerin oluşturulması ve kirliliğin azaltılması gibi konular yer almaktadır. Ayrıca, köyde yeme-içme imkanlarının geliştirilmesi, kaymak ve yoğurt gibi

ürünlerin kalitesinin artırılması, konaklama imkanlarının sağlanması ve köy halkının turizm bilincinin artırılması gerektiği belirtilmiştir.

Hürmetçi Sazlığı'nda paydaş görüş ve önerilerini sistematik bir şekilde toplayarak analiz etmek üzere bölgede bir anket düzenlenmiştir. Anket sonuçları raporun ekinde yer almaktadır. Yapılan arama konferansında paydaşların belirttiği görüşler ise bu bölümde alt başlıklar halinde özetlenmiştir.

2.2.2.1 Koruma, Onarım, Güçlendirme ve Restorasyon Çalışmalarına İlişkin Görüş ve Öneriler

- Turizm amaçlı yapılaşma önerisi varsa, tampon bölgede uygulanması
- Sulak Alan olarak su kalitesinin ve su seviyesinin izlenmesi, denetlenmesi ve yüksek tutulması
- Canlı yaşam türleri ve ortamlarının izlenmesi ve korunması
- Bölgedeki su kalitesini yüksek tutmak amacıyla su arıtma tesislerinin kurulması
- OSB'nin su kalitesi üzerindeki olası olumsuz etkilerinin tespit edilmesi, önlenmesi ve azaltılması
- OSB'nin Öneri Doğal Sit Alanı sınırları içerisine doğru gelişmesinin engellenmesi
- Canlı yaşam alanları ve biyoçeşitliliğin korunması
- Bölgede hayvancılık sektörünün korunması ve desteklenmesi
- At sayılarının azaltılması ve mandaların yaşam alanlarının korunması
- Yerel kimlik ve kültürün korunması ve tanıtılması
- Bölge halkının hayvancılık ve tarımsal faaliyetler konusunda bilinçlendirilmesi
- Çevre kirliliği konusunda halk ve ziyaretçilerin bilinçlendirilmesi
- İzinsiz sondaj kuyularının tespit edilmesi ve engellenmesi

2.2.2.2 Çevre Düzenlemesi, Ziyaretçi Yönetimi ve Sunum Çalışmalarına İlişkin Görüş ve Öneriler

- Manda sütü ve süt ürünlerinin tanıtılması
- Bölgenin doğal ve kültürel varlıklarının tanıtılması için festivaller ve etkinliklerin düzenlenmesi
- Tanıtım amaçlı yöresel ürünlerin sergilenmesi ve tanıtılması

- At ve mandaları ayırarak her biri için ayrı yaşam alanlarının oluşturulması
- Bölgenin önemine dair farkındalık ve bilinçlendirme eğitimlerinin yapılması
- Ulusal yayın kanallarında bölgenin tanıtılması

2.2.2.3 Tanıtım ve Pazarlamaya İlişkin Görüş ve Öneriler

- Hürmetçi'nin turistik potansiyelinin yeterince tanıtılmamış olması
- Özellikle yoğurt ve mandaya ait bir marka yaratılmaması
- Hürmetçi'ye özgü olan değerlere ait bir müzenin olmaması (at türlerinin figürleri heykelleri vb.)
- Rotaların olmaması
- Geleneksel bir marka etkinlik olmaması
- Manda kaymağı için yapılan coğrafi işaret başvurusu, ürünün tanınırlığını ve değerini artırabilir
- Yoğurt ve manda markası yaratılması
- Geleneksel spor etkinlikleri ve turizm etkinlikleri düzenlenmesi
- İzcilik gibi kampların ve yaz kurslarının düzenlenebilmesi için uygun ortamın sağlanması
- Yöresel ürünlerin ve gastronomi turizminin geliştirilmesi yerel ekonomiye katkı sağlar
- Geleneksel köy yaşamının tanıtılması ve kültürel mirasın korunması
- Yeni turistik aktivitelerin eklenmesi (örneğin doğa yürüyüşleri, fotoğrafçılık turları)
- Ortaseki ormanlarının cazibesinin kullanılması
- Ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi ve otantik yemek üretimi deneyimleri
- Doğal kaynakların korunarak sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin artırılması
- Gözlem kuleleri, bisiklet rotaları, *tiny house* projeleri ve yürüyüş yolları gibi yeni turizm altyapıları

2.2.2.4 Yerel Sahiplenme, Sürdürülebilir Sosyo-Ekonomik Gelişime İlişkin Görüş ve Öneriler

- Yerel halkın turizm farkındalığını artırmak ve deneysel turizm için eğitim verilmesi
- Yöresel ürünlerin ve gastronomi turizminin geliştirilmesi yerel ekonomiye katkı sağlar
- Geleneksel köy yaşamının tanıtılması ve kültürel mirasın korunması
- Ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi ve otantik yemek üretimi deneyimleri
- Doğal kaynakların korunarak sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin artırılması

- Yerel halkın turizme dahil edilmesi ve farkındalık eğitimlerinin verilmesi
- Yerel halkın turizme yeterince entegre olmaması ve destek vermemesi
- Eğitim ve katılımın artırılması

2.2.2.5 Sürdürülebilir Yönetime İlişkin Görüş ve Öneriler

- Turistlerin konaklaması ve diğer ihtiyaçları için yeterli altyapının olmaması, uyarı levhalarının olmaması, gübre toplama alanının olmaması, köy yolunda manda pisliklerinin olması
- Hürmetçi'nin turistik potansiyelinin yeterince tanıtılmamış olması, özellikle yoğurt ve mandaya ait bir marka yaratılmaması, Hürmetçi'ye özgü olan değerlere ait bir müzenin olmaması (at türlerinin figürleri, heykelleri vb.), rotaların olmaması, geleneksel bir marka etkinlik olmaması
- Turistik faaliyetlerin belirli mevsimlere bağlı olması, yılın geri kalanında düşük ziyaretçi sayısı
- Acısu şifalı suyun güncel testlerinin yapılmaması
- Afet kanalı varlığı, lağım sularının karışması (Kayseri Organize Sanayi Bölgesi'nin yağmur suyu deşarj kanalına kaçak lağım akıtması), mera otlarının tahribi, mera şartlarının uygulanmaması (hem sulanmalı hem de kademeli bekletilme yapılmalı), cam kırıkları ve moloz dökümü
- Kontrollü mera yönetimi olmaması, su kaynaklarının doğru yönetilmemesi ve çevre temizliği, alanın kamerayla izlenememesi
- Kontrolsüz avcılığın sona ermesi ve ciddi yaptırımların uygulanması (alandaki araçlarla yer alabilecek görevlilerin olması)
- Hayvan sahiplerinin hayvanlarını kontrol altında tutmaması ve mera alanlarının kontrolsüz kullanımı ve su takviyesi yapılmaması, Dokuzpınar ve Hürmetçi su kaynaklarına bent sistemlerinin olmaması

2.3 GZFT Analiz Tablosu

Tablo 3. GZFT Tablosu

Güçlü Yönler
<ul style="list-style-type: none">• Doğal Güzellikler Sazlık alanları, yılık atları, mandaları, flamingolar, leylekler ve diğer kuş türleriyle zengin bir doğal yaşam ortamı olması• Manda Odaklı Turizm Mandaların yaşamını izlemek, manda kaymağı yemek ve satın almak gibi aktiviteler• Yöresel Ürünler Manda kaynaklı yerel ürünler ve geleneksel köy yaşamına dayalı gastronomi• Kültürel ve Geleneksel Yaşam Köy odalarında kalma, yöresel ürünler tüketme ve geleneksel köy yaşamını izleme imkânı• Çeşitli Doğa ve Hayvan Aktiviteleri Mandalar, flamingolar, yılık atları gibi doğal ve kültürel cazibe merkezleri• Geniş Turizm Potansiyeli Yöresel ürünler ve otantik yemek deneyimleri• Kültürel ve Geleneksel Etkinlikler Rahvan at yarışları, manda güzellik yarışmaları ve geleneksel spor etkinliklerinin yapılabilme potansiyeli• Eğitim ve Farkındalık Yerel halkın turizm farkındalığını artırma ve deneyimsel turizm için eğitim verilmesi

Zayıf Yönler

- **Altyapı Eksiklikleri**
Turistlerin konaklaması ve diğer ihtiyaçları için yeterli altyapının olmaması, uyarı levhalarının olmaması, gübre toplama alanının olmaması, köy yolunda manda pisliklerinin olması
- **Reklam ve Tanıtım Yetersizliği**
Hürmetçi'nin turistik potansiyelinin yeterince tanıtılmamış olması, özellikle yoğurt ve mandaya ait bir marka yaratılmaması Hürmetçi'ye özgü olan değerlere ait bir müzenin olmaması (at türlerinin figürleri, heykelleri vb.), rotaların olmaması, geleneksel bir marka etkinlik olmaması
- **Sezonsal Bağımlılık**
Turistik faaliyetlerin belirli mevsimlere bağlı olması, yılın geri kalanında düşük ziyaretçi sayısı
- **Şifalı Suların Testi**
Acısu şifalı suyun güncel testlerinin yapılmaması
- **Yerel Halkın Farkındalığı**
Turizmde yerel halkın farkındalığının düşük olması
- **Çevresel Sorunlar ve Atık Sorunları**
Afet kanalı varlığı, lağım sularının karışması (OSB veya Hacılar Organize Sanayi'nin yağmur suyu deşarj kanalına kaçak lağım akıtması olması), mera otlarının tahribi, mera şartlarının uygulanmaması (hem sulanmalı hem de kademeli bekletilme yapılmalı), cam kırıkları ve moloz dökümü
- **Çevresel ve Doğal Kaynakların Korunması**
Kontrollü mera yönetimi olmaması, su kaynaklarının doğru yönetilmemesi ve çevre temizliği, alanın kamerayla izlenmemesi
- **KontROLSÜZ AVCILIK**
KontROLSÜZ avcılığın sona ermesi ve ciddi yaptırımların uygulanması (alandaki araçlarla yer alabilecek görevlilerin olması)
- **Yetersiz Denetim ve Yönetim**
Hayvan sahiplerinin hayvanlarını kontrol altında tutmaması ve mera alanlarının kontROLSÜZ kullanımı ve su takviyesi yapılmaması, Dokuzpınar ve Hürmetçi su kaynaklarına bent sistemlerinin olmaması
- **Etkinlik/Festival ve Spor Faaliyetleri için Yeterli Alan Olmaması**
Cirit sahası gibi festival ve etkinliklerin yapılabileceği alanların eksikliği, özellikle fotoğrafçılar için gözlem kulelerinin olmaması (atların hareketi, kuşlar, flamingoların fotoğraflanması vb.)

Fırsatlar

- **Coğrafi İşaretleme**
Manda kaymağı için yapılan coğrafi işaret başvurusu, ürünün tanınırlığını ve değerini artırabilir
- **Yerel Ekonomiye Katkı**
Yöresel ürünlerin ve gastronomi turizminin geliştirilmesi yerel ekonomiye katkı sağlar
- **Kültürel Mirasın Tanıtımı**
Geleneksel köy yaşamının tanıtılması ve kültürel mirasın korunması
- **Yeni Turizm Aktiviteleri**
Yeni turistik aktivitelerin eklenmesi (örneğin doğa yürüyüşleri, fotoğrafçılık turları), Ortaseki ormanlarının cazibesi
- **Ekoturizm ve Deneyimsel Turizm**
Ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi ve otantik yemek üretimi deneyimleri
- **Turizm Altyapısının Geliştirilmesi**
Gözlem kuleleri, bisiklet rotaları, tiny house projeleri ve yürüyüş yolları gibi yeni turizm altyapıları
- **Marka Yaratma ve Etkinlikler**
Yoğurt ve manda markası yaratılması, geleneksel spor etkinlikleri ve turizm etkinlikleri, izcilik gibi kampların ve yaz kurslarının düzenlenebilmesi için uygun ortamın olması
- **Sürdürülebilir Turizm**
Doğal kaynakların korunarak sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin artırılması
- **Eğitim ve Katılım**
Yerel halkın turizme dahil edilmesi ve farkındalık eğitimlerinin verilmesi

Tehditler

- **Çevresel Değişiklikler**
İklim değişikliği ve çevresel faktörler doğal yaşamı olumsuz etkileyebilir
- **Rekabet**
Benzer ekoturizm destinasyonları ile rekabet
- **Koruma Zorlukları**
Doğal alanların korunması ve sürdürülebilir turizm yönetimi
- **Altyapı Geliştirmeleri**
Yürüyüş yolları, ışıklandırma, yol aydınlatmaları (özellikle Karaboyun bölgesi), yol kalitesi, otoparklar ve halka açık genel ihtiyaç alanları gibi fiziki iyileştirmelerin yapılmaması (hayvanların ve insanların ölümüne sebep olabilecek tehlikeler)
- **Yatırım Eksikliği**
Gerekli yatırımların yapılamaması durumunda gelişim potansiyelinin kullanılamaması
- **Çevresel Riskler**
Afet kanalının ve lağım sularının çevreye zarar vermesi, karbondioksit kuyularının görsel düzenlemesi konusundaki sorunlar (doğayla uyumlu şekilde yapılması ve kamufle edilmesi)
- **Yatırım ve Kaynak Eksikliği**
Gerekli yatırımların yapılmaması durumunda projelerin gerçekleştirilmesi
- **Yerel Halkın Katılım Eksikliği**
Yerel halkın turizme yeterince entegre olmaması ve destek vermemesi
- **Doğal Denge**
At ve manda popülasyonları arasındaki dengenin korunamaması, hayvan sahiplerinin hayvanları ağıllarında tutamaması, yılkı atlarının gezi ve yayılım alanlarının kontrol altında tutulması

2.4 Saha Analiz Raporu

2.4.1 Alanın Tanımı

Hürmetçi Sazlığı, habitat kompozisyonu olarak sığ tatlı sular, sazlık alanlar, sulak çayırlar ve tuzcul bozkırlardan oluşmaktadır. Alan, 1957 yılında Kızılırmak Nehri'ne drenaj amacıyla açılan kanallar yüzünden büyük ölçüde kurutulmuş ve sulak alan özelliğini büyük ölçüde kaybetmiştir. Kurutulan alana Kayseri Organize Sanayi Bölgesi kurulmuş ve bu bölge gittikçe genişletilmektedir. Alanın 1984 yılında çekilen hava fotoğrafı ile günümüzdeki durumu Şekil 10'da verilmiştir.

Şekil 10. Hürmetçi Sazlığı'nın 1984 ve 2024 Yılları Arasındaki Büyüklüğünün Karşılaştırılması

2.4.2 Ornitoturizm (Kuş Gözlemciliği Turizmi)

Kuş gözlemciliği başta Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa olmak üzere birçok ülkede yaygın bir hobidir. Gözlemciler kuşları doğal ortamında görmek ve tanımak için farklı

habitlatları ziyaret ederler. 2016’da Amerika Birleşik Devletleri’nde 45 milyon kişinin kendini kuş gözlemcisi olarak tanımladığı tahmin edilmektedir (Catalano, 2021).

Dünya üzerinde yaklaşık 11.000 farklı kuş türü bulunmaktadır. Bu meşgaleyi hobi edinmiş kuş gözlemcileri de her seferinde farklı türleri görmeye çalışmak amacıyla seyahat etmektedirler. Kuş gözlemcisi sayısı arttıkça yeni türleri görmek için daha yoğun çaba gösteren “kertikçi” kuş gözlemcileri ortaya çıkmaktadır. Kertikçi kuş gözlemcileri daha önce görmedikleri, nadir ya da rastlantısal bir türü görmek için gerektiğinde uluslararası seyahat yapmayı göze almaktadırlar. Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan araştırmalarda 2011 yılında evinin civarında kuş gözlemi yapan gözlemci sayısı 41,3 milyon kişiyken, 17,8 milyon kişinin (%38) kuş gözlemi için seyahat ettiği ortaya çıkmıştır (U.S. Fish & Wildlife Service, 2011). Ortalama kuş gözlem gezisi süresi ise 13 gün olarak bulunmuştur. Kuş gözlemciliği için yıllık harcanan paranın ABD’de 41.000.000.000 USD, İngiltere’de ise 500.000.000 USD olduğu tahmin edilmektedir (Responsible Travel, 2021).

Kuş gözlemcilerinin profili genellikle iyi eğitilmiş, orta-yüksek gelir grubuna sahip orta yaş bireylerden oluşmaktadır. Genellikle bireysel ya da küçük gruplar halinde seyahat etmekte, ortalama 14 günlük geziler gerçekleştirmektedirler. Son yıllarda dijital fotoğraf makinelerinin yaygınlaşması sonucunda kuş fotoğrafçılığı da oldukça popüler bir hobi haline gelmiştir. Amaç kuşları gözlemlemek olduğu için kuş fotoğrafçıları da kuş gözlemcilerinin içine dahil edilmiştir.

Kuş gözlemcilerinin seyahat amaçlarına göre 3 gruba ayrılması mümkündür.

2.4.2.1 Kertikçiler

Bu grup genellikle çok deneyimli ve çok sayıda kuş görmüş bireylerden oluşmaktadır. Kuş gözlem hobisinde amaçları oldukça fazla sayıda kuş görmek olduğu için daha önce gördükleri türlere pek dikkat etmezler. Nadir ya da rastlantısal türleri görmek için oldukça yüklü masraf yapabilir ve gerektiğinde uluslararası seyahatleri göze alabilirler. Temel motivasyonları kuş gözlemek ya da doğada bulunmaktır; farklı aktivitelerle çok ilgilenmezler. Genellikle diğer gözlemcilerle yarış halinde oldukları için ya tek başlarına ya da az sayıda kişiyle seyahat ederler. Bu seviyede bir kuş gözlem birikimine sahip olmak büyük bir azim ve emek gerektirdiği için malzemelerini zaten yanlarında taşırlar. Nadir ya da rastlantısal kuşların alanda görülme süresi çok uzun olmadığı için belli bir tür hedefi varsa hızlı hareket ederler.

Her türlü zor koşula rağmen gözlem yapmak isterler ve konfor beklentileri olmayabilir. Tüm kuş gözlemcileri içinde oranları %10 civarındadır.

2.4.2.2 Sıradan Kuşçular

Kuş gözlemcilerinin birçoğu bu gruba dahildir. Yeni bir kuş türü görmek hoşlarına gitse de daha önce gördükleri kuşları görmekten veya daha önce buldukları alanları ziyaret etmekten de hoşlanırlar. Kertikçi kuş gözlemcilerine göre daha sosyal bir grup içinde bulunmayı tercih ederler ve gözlemciliğin yanı sıra sosyalleşme amacı da taşırlar. Daha yavaş seyahat edebilirler ve seyahatleri boyunca başka faaliyetlere de açıktırlar. Çok ekstrem koşullar haricinde, görmeye çalıştıkları kuşların bulunduğu alanlara ulaşmaya çaba gösterirler, ancak temel seviyede de olsa konfor beklentileri vardır. Gittikleri alanda daha önce görmüş olsalar da en çok sayıda kuşu görmeyi tercih ederler. Kuş gözlemcilerinin %50'sinden fazlası bu gruba aittir.

2.4.2.3 Yeni Başlayanlar (Kuş Meraklıları)

Bu grup, daha kuş gözlemciliğine yeni başlamış gözlemcilerden ya da doğal alanlara kısa süreli ziyarete gelen kişilerden oluşur. Çoğunlukla kuş gözlemciliğini başka bir aktivitenin yanında gerçekleştirirler veya kuş gözlemciliğini ilgi alanı değil, gezilerinde günlük bir ek faaliyet olarak tanımlarlar. Genellikle kuş kitabı ya da dürbün taşımazlar. Alana erişim ya da hedef türleri görmek için çok çaba sarf etmezler, genellikle anayollara yakın doğal alanları ziyaret ederler ve derinlemesine bir gözlem yerine kısa süreli kuş izlemeyi tercih ederler. Değişik bir şeyler görmeyi amaçladıkları için yaygın, etkileyici ve dikkat çekici görünüme sahip türleri gördüklerinde tatmin olurlar. Yanlarında gözlem aracı (dürbün, teleskop, fotoğraf makinesi vb.) taşımazlar ve çoğunlukla ziyaretçi merkezlerinin imkanlarından faydalanmaya ihtiyaç duyarlar.

Görüldüğü üzere, birbirinden farklı bu üç grubun ihtiyaçları, talepleri ve mutluluk koşulları değişkenlik göstermektedir. Bu sebeple, Hürmetçi Sazlığı'nda kuş gözlemciliği turizmini yaygınlaştırabilmek için doğru strateji, hedef kitlenin doğru seçilmesinden geçmektedir.

2.4.3 Hürmetçi Sazlığının Kuş Varlığı

Hürmetçi Sazlığı geçmişte çok geniş bir yüzeye sahip ve toplamda 250'ye yakın farklı kuş türü gözlenmiş bir sulak alan olsa da mevcut durumundaki kuş çeşitliliği çok yüksek değildir. Uzman Biyolog İlker Özbahar tarafından yapılan gözlemlerde alanda 34 farklı tür gözlenmiştir. Alanda son iki yılda kuş gözlemcileri tarafından internete bildirilmiş gözlemlerdeki sayı da bu sonuçlarla benzerdir. Gözlemlenen türler de oldukça yaygın türlerdir.

Alana Önemli Doğa Alanı statüsü kazandıran ve nesli Dünya çapında tehlikede olan sürmeli kızıkuşu (*Vanellus gregarius*) ise 2004 yılından bugüne alanda kaydedilmemiştir. Bunun bir sebebi de alanın düzenli aralıklarla izlenmiyor olması olabilir.

Ayrıca her yıl kış aylarının ortasında tüm Türkiye’de yapılan Kış Ortası Su Kuşu sayımlarında 2009 yılında 10 türden 189 kuş, 2011 yılında 8 türden 728 kuş, 2013 yılında 12 türden 338 kuş, 2020 yılında 19 türden 2664 kuş, 2021 yılına 19 türden 9.736 kuş gözlenmiştir. Alanda görülen yıldan yıla değişen çeşitlilik oranlarının sebebi kış şartlarının farklılık göstermesi olabilir. Ama elde edilen sayım sonuçları da türler açısından önemli sonuçlara işaret etmemektedir.

Ülkemizde kuş gözlemcisi sayısının oldukça az olduğu 1980’li yıllarda bile Türkiye’deki birçok alan yurtdışından gelen kuş gözlemcileri ve araştırmacıların dikkatini ve ilgisini çekmiştir. Türkiye’nin biyolojik çeşitliliğinin zengin olması ve kıta Avrupası’ndan daha farklı biyomlara sahip olması, özellikle İngiliz ve Avrupalı kuş gözlemcilerin daha az çabayla farklı türler görmesine olanak sağlamıştır. İnternetin de yaygınlaşmasıyla kuş gözlemcileri gezi raporlarını çeşitli forumlarda paylaşarak daha fazla kuş gözlemcisinin ülkemize gelmesini sağlamışlardır. Ancak, bu gözlemcilerin çoğunluğu kertikçi grubuna ait olduğu için genelde Antalya’dan başlayıp, Mersin-Kayseri-Adana-Urfa sıralamasını takip eden rotalarında belirli noktalarda konaklamışlardır. Kayseri’de en önemli kuş gözlem noktaları Sultansazlığı ve Aladağlar Milli Parkı olmuştur. Daha önce bahsedildiği üzere Hürmetçi Sazlığı barındırdığı türler sebebiyle kertikçi gözlemcilerin tercih etmediği bir nokta olmuştur.

Dijital fotoğrafçılığın yaygınlaşmasıyla ülkemizde artan kuş fotoğrafçısı sayısı fotoğraf meraklılarının çeşitli kurumlar ve web siteleri altında örgütlenmesiyle sonuçlanmıştır. En yüksek sayıda kuş fotoğrafçısı üyeye sahip olan TRAKUŞ (www.trakus.org) sitesi belirli aralıklarla üyeleri için Türkiye’nin çeşitli noktalarında fotoğraf kampları düzenlemektedir. 2024 yılı Mayıs ayında düzenlenen kamp Kayseri’de Sultansazlığında 115 fotoğrafçının katılımıyla gerçekleştirilmiştir, fakat katılımcılar Sultansazlığı ve Aladağlar’da fotoğraf çekmeyi tercih etmişlerdir (Dalgıç, 2024). Dolayısıyla Hürmetçi Sazlığında kertikçiler veya uzman kuş gözlemcilerine değil, daha çok yeni başlayanlara yönelik düzenlemeler ve stratejiler geliştirilmesi en akla yatkın seçenektir.

Buna rağmen, Hürmetçi Sazlığı kuş gözlemi turizmi açısından önemli bir potansiyele de sahiptir. Özellikle yeni başlayan kuş gözlemcilerin ve ilköğretim/lise ve üniversite öğrencilerinin doğa gezileri için çok uygun bir rota olabilir. Barındırdığı flamingo, angıt,

elmabaş, kızkuşu, leylek ve yeşilbaş gibi gösterişli türler kuş gözlemine yeni başlayanlar veya ilk defa gelenler için oldukça dikkat çekici olacaktır.

Kayseri şehir merkezine oldukça yakın olan Hürmetçi Sazlığı ilköğretim/lise ve üniversite öğrenci gruplarıyla alanda gerçekleştirilecek etkinlikler sayesinde katılımcılarda doğa koruma bilincinin oluşması, Hürmetçi Sazlığının bilinirliğinin ve öneminin aktarılması açısından da çok faydalı olacaktır.

Öğrencilerin dışında Hürmetçi mahallesine gelen ziyaretçilere alandaki kuşları anlatan kısa turlar hazırlanmalı ve görevli eşliğinde gözlem kulübesinden gözlem yaptırılabilir. Aynı zamanda alanda bulunan mandaların da sulak alan ekosistemine ihtiyacının olduğunu ve Hürmetçi Sazlığının bölgedeki insan yaşamına katkısı vurgulanabilir.

2.4.4 Öneriler

Hürmetçi Sazlığının kuş gözlem potansiyelinin gerçekleştirilebilmesi için acilen restorasyona ihtiyacı vardır. Alanın tam ortasından açılmış drenaj kanalları alandaki bütün suyu tahliye ettiğinden kuşlar beslenmek, konaklamak ve üremek için Hürmetçi Sazlığını daha az tercih etmektedirler. Bu sebeple alanda restorasyon yapılabilmesi için drenaj kanallarının kapatılması gereklidir. Şekil 11’de belirtilen alanlarda suyun toplanması ve bu bölgelerin insan faaliyetine kapatılması tavsiye edilmektedir.

Şekil 11. Hürmetçi Sazlığı’nda Restorasyon Çalışmalarıyla Suyun Toplanabileceği Alanlar

Bu faaliyet aynı zamanda Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan Hürmetçi Sazlığı Eylem Planı’nda da öngörülen “Hürmetçi Sazlığı Sulak Alanında ekosistemin devamlılığı için su rejiminin miktarı ve kalitesinin kalite ve miktar olarak iyileştirilmesinin sağlanması” hedefiyle de tamamen uyumludur. Alanda kuş gözlemciliği için bazı düzenlemeler yapılması

da gereklidir. Özellikle iki farklı noktada küçük grupların (6-8 kişi) sığabileceği küçük gözlem kulübeleri yapılması faydalı olacaktır (Şekil 12). Gözlem kulübelerinin girişlerinin kuşlar tarafından görülmesini engellemek için iki tarafı sazla örülü yollar yaptırılırsa daha etkin kuş gözlemi yapılabilir.

Şekil 12. Alanda Gözlem Kulübesi Yerleştirilecek Noktalar

Ayrıca proje kapsamında düzenlenen arama konferansında Hürmetçi Mahallesine yaptırılması gündeme gelen ziyaretçi merkezine bir görevlinin atanması, atanan görevlinin alana kuş gözlem için gidene eşlik ve rehberlik etmesi gereklidir. Ziyaretçi merkezine bir adet teleskop ve bir adet tripod alınması ve görevli sorumluluğunda alan ziyaretçilerine kullandırılması yararlı olacaktır.

- Alandaki çöp sorununun ortadan kaldırılabilmesi için düzenli aralıklarla temizlik yapılması gereklidir. Ziyaretçilere önemli ve korunan bir alana girdiklerini hissettirebilmek için alanda çöp olmaması elzemdir.
- Hürmetçi mahallesinde bulunan leylek yuvaları platformlara alınıp yükseltilmelidir. Bu sayede hem yavruların telef olma riski hem de elektrik kesintisi yaşanma riski azaltılmış olur. Yuvanın içindeki plastik ve diğer atıklar da temizlenirse alana gelecek ziyaretçiler için de doğa koruma çalışmalarına somut bir örnek oluşturulabilir. Bütçe bulunduğu takdirde leylek yuvalarından birkaçına kamera takılarak Bursa'nın Karacabey ilçesinde kurulan "Yaren leylek" yuvasına benzer bir online izleme sistemi kurulabilir (Youtube, 2024).
- Ziyaretçi merkezi oluşturulduğu takdirde Doğa Araştırmaları Derneği, Doğa Derneği, WWF Türkiye, TEMA gibi ulusal doğa koruma dernekleriyle iş birliği yapılarak alanda

gerçekleştirilecek doğa eğitimi çalışmaları için eğitim programları hazırlanmalıdır. Bu kurumlar ziyaretçi merkezindeki görevlinin alanın biyolojik zenginliği ve kuşları hakkında eğitimini sağlayabilir.

- Bütün bu çalışmaların Tarım ve Orman Bakanlığı 7. Bölge Müdürlüğü Kayseri Şube Müdürlüğü ile birlikte planlanması, halihazırda güncellenmekte olan Hürmetçi Sazlığı Yönetim Planına da eklenerek alanda doğa korumadan sorumlu kurumla aktif iş birliğinin sağlanması gereklidir.

3 EYLEM PLANI

3.1 Eylem Planı Oluşturma Yöntemi

Hürmetçi Sazlığı Eylem Planı'nın oluşturulmasında başlıca dört kaynaktan yararlanılmıştır. Birinci kaynak, alanla ilgili daha önce farklı kurum ve kişilerce yapılmış çalıştay sonuçları, araştırmalar ve makalelerden oluşan literatürdür. İkinci kaynak, Hacılar Kaymakamlığı, Hacılar Belediyesi ve Kapadokya Üniversitesi iş birliği ile 25 Nisan 2024 Perşembe günü gerçekleştirilen arama konferansının çıktılaridir. Üçüncü kaynak, Hürmetçi muhtarının rehberliğinde ve Kapadokya Üniversitesi'nin farklı alanlardaki uzmanlarının katılımıyla gerçekleştirilen saha gözlem ve analizleridir. Dördüncü kaynak, Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılmış ve yerel halkın demografik, ekonomik ve turizme yönelik algılarının tespit edildiği yarı yapılandırılmış soru formundan (anket) elde edilen verilerdir. Çalışmanın yapıldığı esnada Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü tarafından 9 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleştirilen çalıştayın sonuçları da önemli katkı sağlamıştır.

3.2 Eylem Planı Tablosu Özellikleri

Yukarıdaki 3.1 başlığındaki kaynaklardan yararlanılarak oluşturulan ve aşağıda yer alan Hürmetçi Sazlığı Turizm Geliştirme Politika ve Eylemleri Tablosu, temel turizm geliştirme başlıkları, bu başlıklara ait izlenecek politikalar ve politikalara ait eylemler biçiminde oluşturulmuştur. Ayrıca, politika eylemlerine ait bu eylemleri gerçekleştirecek sorumlu kurumlara ait önlem ve hassasiyetler "açıklamalar" başlığında belirtilmiştir. İlgili tabloda, her bir eylem için sorumlu kurum ve kuruluşlar ortaya konularak, eylem izleme ve denetimine ilişkin açıklayıcı bir sütun eklenmiştir.

3.2.1 Gelişme Eksenleri

Proje kapsamında, Gastronomi Turizmi, Kırsal Rekreasyon Etkinlikleri, Destinasyonda Geceleme, Kültür Turizmi, Yerel Farkındalık ve Yerelin Kazanımı, Fiziksel Alan Düzenlemesi

ve Destinasyon Tanıtımı ve Pazarlaması başlıklarında geliştirmelerin yapılması uygun görülmüştür. Alanın Hassas Koruma Bölgesi olmasından hareketle ve günümüz dünya turizmi anlayışına uygun olarak her bir geliştirme başlığını kapsayan sürdürülebilirlik önerileri de raporda ortaya konmuştur.

3.2.2 Eylem Öncelikleri

Bölgenin sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik yapısına uygun olarak tespit edilen turizm arz kaynakları ve mevcut sınırlı turizm talebi göz önüne alınarak eylem öncelikleri aşağıda sıralanmıştır:

- Gastronomi Turizmi başlığında; kahvaltı ürününde bölgesel marka olmak, deneyimsel gastronomi imkanlarını artırmak, gastronomi ürünlerini zenginleştirmek, destinasyondaki gastronomi ürünlerinin coğrafi işaret, tescil ve patent işlemlerini gerçekleştirmek, ürün satış noktalarını artırmak,
- Kırsal Rekreasyon Etkinlikleri başlığında; kuş gözlemciliğı ve fotoğrafçılık etkinliğini geliştirmek, doğal hayat gözlemi ve fotoğrafçılığı etkili bir ürün haline getirmek, binicilik rekreasyonunu geliştirmek, rejeneratif rekreasyon etkinliklerini geliştirmek, trekking rotaları oluşturmak, bisiklet turizmini geliştirmek, günübirlik ve geceleme tur paketleri oluşturmak, diğer rekreatif etkinlikleri geliştirmek,
- Destinasyonda Geceleme başlığında; mobil geceleme alanları oluşturmak, sabit geceleme alanları oluşturmak,
- Kültür Turizmi başlığında; müze inşa etmek, geleneksel köy kültürel yaşamına ilişkin deneyim ürünleri geliştirmek,
- Yerel Farkındalık ve Yerelin Kazanımı başlığında; yerel halkın turizm bilincini artırmak,
- Sürdürülebilir Fiziksel Alan Düzenlemesi başlığında; sürdürülebilir yapısal düzenlemeler ve ziyaretçi yönetimini tasarlamak, köy içi peyzaj ve estetiğini düzenlemek, uyarı, yönlendirme ve bilgilendirme levhaları oluşturmak, biyolojik çeşitliliğın devamına ilişkin düzenlemeler yapmak,
- Destinasyon Tanıtımı ve Pazarlaması başlığında; destinasyon tanıtım materyalleri hazırlamak ve etkili tanıtım çabaları gerçekleştirmek

başlıkları “eylem öncelikleri” olarak ele alınmaktadır.

3.2.3 Hürmetçi Sazlığı Turizm Geliştirme Politika ve Eylemleri Tablosu

Tablo 4. Hürmetçi Sazlığı Turizm Geliştirme Politika ve Eylemleri Tablosu

TEMEL TURİZM GELİŞTİRME BAŞLIKLARI	POLİTİKALAR	POLİTİKA EYLEMLERİ	AÇIKLAMA	SORUMLU KURUM
GASTRONOMİ TURİZMİ	<i>Kahvaltı Ürününde Bölgesel Marka Olmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Hürmetçi Kahvaltısı İçin Standart Menü İçeriği Oluşturmak • Hürmetçi Kahvaltı Menüsünün Etkili Tutundurmasını Yapmak • Kayseri İli Çapındaki Restoranlarda “Hürmetçi Kahvaltısı” markasını konumlamak 		
	<i>Deneyimsel Gastronomi İmkanlarını Artırmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ticari Kahvaltı İşletme Sayısını Artırmak • Köy İçinde Evlerde Geleneksel Kahvaltı Yapma Fırsatı Yaratmak ve Bu Kapsamda Pilot Evler Geliştirmek • Köy İçinde Evlerde Geleneksel Gastronomi Ürünlerinin Üretimini Gözlem ve Deneyimlenmesini Sağlamak (Süt Sağım, Sucuk ve Pastırma Yapımı, Ekmek Yapımı vb.) • Süt Kooperatifi’nin Etkili Bir Deneyim Alanı Olmasını Sağlamak 		
	<i>Gastronomi Ürünlerini Zenginleştirmek</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Manda Yoğurdunda Yöre Meyvelerini Kullanarak Yeni Ürün, Lezzet ve Markalar Yaratarak Çeşitlendirme Yapmak • Kertikçiler, Sıradan Kuşçular ve Yeni Başlayanlar (Kuş Meraklıları) Gurupları İçin <i>Take Away</i> (Al Götür) Yerel Gastronomi Ürünleri Yaratmak • Hürmetçi Manda Pastırması ve Manda Sucuğu Üretip Konumlamak 		
	<i>Destinasyondaki Gastronomi Ürünlerinin Coğrafi İşaret, Tescil ve Patent İşlemlerini Gerçekleştirmek</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Hürmetçi Manda Yoğurdu Tescil Etmek ve Coğrafi İşaret Almasını Sağlamak • Hürmetçi Manda Kaymağını Tescil Etmek ve Coğrafi İşaret Almasını Sağlamak • Hürmetçi Manda Sucuğunu Tescil Etmek ve Coğrafi İşaret Almasını Sağlamak • Hürmetçi Manda Pastırmasını Tescil Etmek ve Coğrafi İşaret Almasını Sağlamak 		

	<i>Ürün Satış Noktalarını Artırmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Ev İçi Üretimlerin Ambalajlı Satış İmkanını Artırmak ● Süt Kooperatifi'nin Etkili Bir Satış Noktası Olmasını Sağlamak 		
KIRSAL REKREASYON ETKİNLİKLERİ	<i>Kuş Gözlemciliği ve Fotoğrafçılık Etkinliğini Geliştirmek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Gözlem Kulüpleri Oluşturmak ● Gözlem Kulüplerinin İçinde Olduğu Gözlem Rotaları Oluşturmak ● Alandaki Kuş Envanterine İlişkin Tanıtıcı Materyal ve Levhalar Ortaya Çıkarmak 	<ul style="list-style-type: none"> ● Özellikle iki farklı noktada küçük grupların (6-8 kişi) sığabileceği küçük gözlem kulüpleri yapılması faydalı olacaktır. Gözlem kulüplerinin girişlerinin kuşlar tarafından görülmesini engellemek için iki tarafı sazla örülü yollar yaptırılırsa daha etkin kuş gözlemi yapılabilir (Raporda ilgili nokta önerileri sunulmuştur bkz. Şekil 12) ● Alan fauna ve flora envanterine ilişkin levhalara ve panolara barkod uygulamasıyla bilgi gömülmelidir. 	
	<i>Doğal Hayat Gözlemi ve Fotoğrafçılığını Etkili Ürün Haline Getirmek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Selfie/Özçekim Noktası Oluşturmak (Instagrammable)</i> ● Destinasyondaki Varlığa Ait Fotoğraf Yarışması Düzenlemek ● Doğal Hayat Gözlemine İmkân Tanıyan Dinlenme ve Gözlem Noktaları Oluşturmak ● Bölge Flora ve Fauna Envanterini Tespit Etmek ve Buna Göre Bir Doküman Oluşturmak 		
	<i>Binicilik Rekreasyonunu Geliştirmek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mahalle sınırları içerisinde 150X120 (1800) m²'lik bir cirit sahası oluşturmak ● Atlı Tur Rota ve Programları Oluşturmak ● Binicilik Eğitim Programları ve Paketleri Oluşturmak 		
	<i>Rejeneratif Rekreasyon</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mahalle İçinde Yer Alan Leylek Yuvalarındaki Plastik ve Diğer Atıkları Temizlemek 		

	<i>Etkinliklerini Geliştirmek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Alandaki Cam Kırıkları ve Çöplerin Gönüllü Faaliyet Olarak Toplanma Etkinliğinin Periyodik Olarak Yapmak 		
	<i>Trekking Rotaları Oluşturmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Hürmetçi Mahallesi Kapsamında Trekking Rotaları Oluşturmak ve Rota İşaretlemesi Yapmak 		
	<i>Bisiklet Turizmini Geliştirmek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Bisiklet Rotalarını Oluşturmak ● Bisiklet Kiralama Hizmeti Vermek 		
	<i>Günübirlik ve Gecelemeli Tur Paketleri Oluşturmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Yörenin Turizm Arz Kaynakları ile Zenginleştirilmiş Günübirlik Tur Paketi Oluşturmak ● Yörenin Turizm Arz Kaynakları ile Zenginleştirilmiş Gecelemeli Tur Paketi Oluşturmak 		
	<i>Diğer Rekreatif Etkinlikleri Geliştirmek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Bir Turistik Ürün Olarak Farklı Yaş Gurupları İçin Sulak Alan ve Doğa Koruma Eğitim Etkinlikleri Düzenlemek ● Geleneksel Spor Etkinlikleri Yapmak (Rahvan At Yarışları, Manda Güzellik Yarışması Vb.) ● Kış Aylarında Atlı Kızak ve Atlı Kayak Etkinlikleri Geliştirmek ● Uçurtma Şenliği Yapmak ● Alanda İzcilik ve Yaz Okulu Etkinliği Gerçekleştirmek 	<ul style="list-style-type: none"> ● Eğitim Etkinlik Programlarının Geliştirilmesinde Doğa Araştırmaları Derneği, Doğa Derneği, WWF Türkiye, TEMA gibi ulusal doğa koruma dernekleriyle iş birliği yapılmalıdır. 	
DESTİNASYONDA GECELEME	<i>Mobil Geceleme Alanları Oluşturmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kampçılık ve Karavancılık Noktaları Oluşturmak 	<ul style="list-style-type: none"> ● Alan incelemesinde bu lokasyon tespit edilmiştir (Ortaseki bölgesi bunun için bir seçenek olabilir). 	
	<i>Sabit Geceleme Alanları Oluşturmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Koruma Alanı Dışında Alana ve Köye Hâkim Panoramik Bir Nuktada Beş Oda Kapasiteli Yöresel Mimariye Uygun Konaklama Ünitesi Oluşturmak 	<ul style="list-style-type: none"> ● Alan incelemesinde bu lokasyon tespit edilmiştir (Ortaseki bölgesi bunun için bir seçenek olabilir). 	
KÜLTÜR TURİZMİ	<i>Müze İnşa Etmek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● At ve Manda Müzesi Oluşturmak 		
	<i>Geleneksel Köy Kültürel Yaşamına İlişkin Deneyim Ürünü Geliştirmek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Otantik Köy Yaşamının Deneyimlenebileceği Pilot Evler Seçilerek Ev Sahiplerine Gerekli Eğitimleri Vermek 		
YEREL FARKINDALIK VE YERELİN KAZANIM	<i>Yerel Halkın Turizm Bilincini ve Artırmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Tüm Köy Halkına Genel Turizm Eğitimi Vermek ● Yerel Halkın Çevreyi Sahiplenmesini Arttırmak, Yetkilendirmek ve Görevlendirmek 		

		<ul style="list-style-type: none"> ● Pilot Evlerde Geleneksel Köy Yaşamı ve Geleneksel Gastronomi İmkanlarını Sunacak Bireyler Seçmek ve Bu Kişilere Gerekli Turizm Eğitimi Vermek 		
SÜRDÜRÜLEBİLİR FİZİKSEL ALAN DÜZENLEMESİ	<i>Sürdürülebilir Yapısal Düzenlemeler ve Ziyaretçi Yönetimini Tasarlamak</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Alandaki Çöp Sorununun Ortadan Kaldırılabilmesi İçin Düzenli Aralıklarla Temizlik Yapmak ● Ziyaretçi Otoparkı Oluşturmak ● Mera Sağlığı ve Devamı İçin Yılkı Atlarına Ait Kontrollü Alan Yaratmak ● Sulak Alan İçinde Manda Kaşınma Noktaları Oluşturmak ● Sulak Alana Tek Girişi Sağlayan Ziyaretçi Karşılama Merkezi Oluşturmak ve Alana Diğer Yerlerden Girişi Önlemek ● Ziyaretçi Karşılama Merkezi İçerisinde WC, Bebek Bakım Odası Gibi Üniteler Oluşturmak ● Karaboyun'daki Yolun Aydınlatma Sistemini Geliştirmek ve Yol Kalitesini Artırmak ● Sulak Alan İçerisindeki Karbondioksit Kuyularının Çevresini Estetik Bir Peyzajla Alana Uyumlu Olacak Şekilde Kaplamak ● Sanayi Bölgesi ile Hürmetçi Mahallesi Arasında Ağaçlandırma Yapmak 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ziyaretçi merkezine bir görevlinin atanması, atanmış görevlinin alana kuş gözlem için gidenlere eşlik ve rehberlik etmesi gereklidir. Ziyaretçi merkezine bir adet teleskop ve bir adet tripod alınması ve görevli sorumluluğunda alan ziyaretçilerine kullanılması yararlı olacaktır. ● Ziyaretçi otoparkındaki araçlara mandaların zarar vermemesi için etrafının çitle çevrilmesi ● Alana moloz dökülmesinin kesinlikle yasaklanması ve bunun kontrolünün yapılması gerekmektedir. ● Alan içine motorlu taşıtların girmesi önlenmeli ve taşıtlar belirlenecek otopark alanı içinde park edilmelidir. 	
	<i>Köy İçi Peyzaj ve Estetiğini Düzenlemek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Köy İçindeki Manda Pislüklerini Düzenli Olarak Temizlemek ● Köyün Dışında Gübre Toplama Alanı Oluşturmak ve Bu Sayede Köy İçi Estetiğine Katkıda Bulunmak ● Köy Evleri, Bahçe Duvarları ve Yol ve Sokakların Görünümlerini Standart ve Estetik Hale Kavuşturmak 		

	<i>Uyarı, Yönlendirme ve Bilgilendirme Levhaları Oluşturmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Alan İçinde ve Dışında Ziyaretçilere Yönelik Bilgilendirme ve Sorumlu Turist Davranışına Uygun Uyarı Levhaları Yerleştirmek ● Mandaların Ziyaretçilere, Araçlarına ve Malzemelerine Verebileceği Muhtemel Zararlar Konusunda Gerekli Uyarıları Yapmak 		
	<i>Biyolojik Çeşitliliğin Devamına İlişkin Düzenlemeler Yapmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Leylek Yuvalarına Ait Düzenleme Yapmak 	<ul style="list-style-type: none"> ● Hürmetçi mahallesi içindeki leylek yuvaları platformlara alınıp yükseltilmelidir. Bu sayede hem yavruların telef olma riski hem de elektrik kesintisi yaşanma riski azaltılmış olacaktır. Yuvanın içindeki plastik ve diğer atıklar da temizlenirse alana gelecek ziyaretçiler için de doğa koruma çalışmalarına somut bir örnek oluşturulabilir. Leylek yuvalarından birkaçına kamera takılarak online izleme sistemi kurmak. 	
DESTİNASYON TANITIMI VE PAZARLAMASI	Destinasyon Tanıtım Materyalleri Hazırlamak ve Etkili Tanıtım Çabası Gerçekleştirmek	<ul style="list-style-type: none"> ● Tanıtım Materyallerinde Öncelikli Hedef Pazarlar: Kayseri Yerleşik Halkı, Kayseri'ye Gelen Yerli ve Yabancı Turistler, Genel Olarak Türkiye ● Hürmetçi Sazlığı'na Ait Sosyal Medya Hesapları ve Web Sayfası Açmak ● Kayseri İçi Reklam Panolarında Tanıtım Materyallerinin Yer Almasını Sağlamak ● Hürmetçi Sazlığı'na Karayollarında Yönlendirme Yapacak Tanıtım Panoları Hazırlamak ● Destinasyon Cazibelerine ve Kırılganlığına Yönelik Satış Tutundurma Materyalleri Hazırlamak (Tişört, Şapka, Takvim, Kalem vb.) ● Dünya Sulak Alanlar Günü'nde (2 Şubat) Destinasyona İlgili Artıracak Akademik ve Kültürel Etkinlikler Düzenlemek (Konferans, Resim ve Fotoğraf Yarışmaları vb.) 		

KAYNAKÇA

- Catalano, R. (2021). *Could a birding boom in the U.S. help conservation take flight?* Nisan 3, 2024 tarihinde <https://www.nationalgeographic.com/travel/article/could-a-boom-in-us-birding-help-fund-conservation> adresinden alındı.
- Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü. (tarih yok). *Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Platformu*. Haziran 1, 2024 tarihinde ATLAS: https://basic.atlas.gov.tr/?_appToken=&metadataId= adresinden alındı.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2023, Nisan 27). *Kayseri İncesu ve Hacılar Hürmetçi Sazlığı Öneri Doğal Sit Alanı Tescil İlanı*. Nisan 20, 2024 tarihinde Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü: <https://tvk.csb.gov.tr/kayseri-incesu-ve-hacilar-hurmetci-sazligi-oneri-dogal-sit-alani-tescil-ilani-duyuru-439655> adresinden alındı.
- Dalgıç, E. (2024). Trakuş Sultansazlığı Kampı Tamamlandı. Nisan 3, 2024 tarihinde https://www.trakus.org/kods_bird/uye/?fsx=2fsdl22@d&sxc=1&id=5442&tit=trakus_sultansazligi_kampi_tamamlandi adresinden alındı.
- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü. (2024). *Hürmetçi Sazlığı Sulak Alan Yönetim Planı*. Kayseri: T.C. tarım ve Orman Bakanlığı.
- Faydaoğlu, E. (2019). *Su Kalitesi Yönetimi Hizmet İçi Eğitimi*. T.C.Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü.
- Hacılar Belediyesi. (tarih yok). *Projeler*. Nisan 15, 2024 tarihinde Hacılar Belediyesi: <https://www.hacilar.bel.tr/proje/hurmetci-sazligi-icin-yurutulen-calismalar/60/> adresinden alındı.
- Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü. (tarih yok). *Yozgat - Sivas - Kayseri Planlama Bölgesi*. Haziran 1, 2024 tarihinde T. C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı: <https://mpgm.csb.gov.tr/yozyat---sivas---kayseri-planlama-bolgesi-i-82196> adresinden alındı.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü. (2023). *Resmi İstatistikler*. Nisan 3, 2024 tarihinde Meteoroloji: <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?k=H> adresinden alındı.
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı. (2017). *Göller ve Sulak Alanlar Eylem Planı*. Ankara: Su Yönetimi Genel Müdürlüğü.
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı. (2017). *Hürmetçi Sazlığı Sulak Alan Revize Yönetim Planı*. Kayseri: Kayseri Şube Müdürlüğü.
- Responsible Travel. (2021). *Market Analysis of Bird-Based Tourism: A Focus on the U.S. Market to Latin America and the Caribbean Including Fact Sheets on The Bahamas, Belize, Guatemala, Paraguay*. Nisan 3, 2024 tarihinde <https://www.responsibletravel.org/wp-content/uploads/sites/213/2021/03/market-analysis-bird-based-tourism.pdf> adresinden alındı.
- T. C. Kayseri Valiliği. (tarih yok). *Ulaştırma*. Nisan 16, 2024 tarihinde T. C. Kayseri Valiliği: <http://www.kayseri.gov.tr/ulastirma-durumu> adresinden alındı.
- T.C. Kayseri Valiliği. (tarih yok). *Coğrafi Yapısı*. Nisan 16, 2024 tarihinde T.C. Kayseri Valiliği: <http://www.kayseri.gov.tr/cograf-yapisi> adresinden alındı.
- T.C. Kayseri Valiliği. (tarih yok). *İlçelerimiz*. Nisan 15, 2024 tarihinde Kayseri Valiliği: <http://www.kayseri.gov.tr/ilcelerimiz> adresinden alındı.
- Tesisler ve Bakım Daire Başkanlığı. (2024, Ocak 01). *Haritalar*. Nisan 15, 2024 tarihinde Karayolları Genel Müdürlüğü: <https://www.kgm.gov.tr/SiteCollectionImages/KGMImages/Haritalar/b6.jpg> adresinden alındı.
- TÜİK. (tarih yok). *Merkezi Dağıtım Sistemi*. Nisan 3, 2024 tarihinde TÜİK: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr> adresinden alındı.

U.S. Fish & Wildlife Service. (2011). U.S. Department of the Interior, U.S. Fish and Wildlife Service, and U.S. Department of Commerce, U.S. Census Bureau. *2011 National Survey of Fishing, Hunting, and Wildlife-Associated Recreation*. Revised February 2014. Nisan 3, 2024 tarihinde <http://www.census.gov/prod/2012pubs/fhw11-nat.pdf> adresinden alındı.

Youtube. (2024). <https://www.youtube.com/watch?v=K2K6JskSpTo>